

6413 SAYILI TSK. DİSİPLİN KANUNU'NA GÖRE;

SİLAHLI KUVVETLERDEN AYIRMA CEZASI

(13 üncü Maddenin Açıklaması)

Hazırlayan:

Avukat Orhan ÇELEN-ANKARA

İLGİLİ KANUN HÜKMÜ:

6413 SAYILI TSK. DİSİPLİN KANUNU

Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası

MADDE 13 – (1) Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası, personelin tabi olduğu mevzuat hükümlerine göre Türk Silahlı Kuvvetlerinden iliğinin kesilmesi veya durumuna göre sözleşmesinin feshedilmesi sonucunu doğurur. Bu cezayı alanlar, seferberlik ve savaş hâlleri haricinde Türk Silahlı Kuvvetlerinde herhangi bir şekilde görev alamazlar. (Ek cümle: 1/2/2018-7073/90 md.) Yükümlülük veya sözleşme süresi sona ermeden Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası alan personel, kalan yükümlülük veya sözleşme süresince Milli Savunma Bakanlığı ve/veya Türk Silahlı Kuvvetleri nam ve hesabına verilen eğitimler, kurslar ve seminerler sonucunda elde ettikleri diploma, sertifika, uzmanlık belgesi, kurs bitirme belgesini kullanamazlar ve bunlara bağılı olarak herhangi bir meslek icra edemezler.

(2) (Değişik: 2/1/2017-KHK-681/91 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7073/90 md.) Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası; Milli Savunma Bakanlığı ve kuvvet komutanlıklarında oluşturulacak yüksek disiplin kurulları tarafından verilir. Kararlar, ilgisine göre Milli Savunma Bakanı veya ilgili kuvvet komutanı onayı ile yerine getirilir. General ve amiraller hakkında ise Milli Savunma Bakanlığı yüksek

disiplin kurulu tarafından verilir ve bu kararlar Cumhurbaşkanının onayı ile yerine getirilir.¹

(3) Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası; disiplin amirlerinden en az ikisinin teklifi üzerine yüksek disiplin kurulları tarafından verilebileceği gibi, eldeki bilgi ve belgelere göre yüksek disiplin kurulları tarafından resen de verilebilir. (...)² Milli Savunma Bakanının eldeki bilgi ve belgelere ya da gerekli görmesi üzerine yaptırdığı disiplin soruşturması sonucuna göre hakkında bu cezanın verilmesine kanaat getirdiği personelin dosyaları bir karar verilmek üzere doğrudan yetkili yüksek disiplin kuruluna sevk edilir.³

(4) (Değişik: 2/1/2017-KHK-681/91 md.; Değiştirilerek kabul: 1/2/2018-7073/90 md.) (Değişik cümleler:16/7/2020-7250/17 md.) Kuvvet komutanlıklarında teşkil edilecek yüksek disiplin kurulları; kurmay başkanının başkanlığında personel, istihbarat, harekât, lojistik ve savunma planlama ve proje yönetim başkanları, tayin dairesi başkanı, hukuk hizmetleri başkanı ile yüksek disiplin kurulu işlemlerinin yürütülmesinden sorumlu şube müdüründen oluşur. Milli Savunma Bakanlığı merkez ve taşra teşkilatında görevli personel hakkında karar vermek üzere teşkil edilecek Milli Savunma Bakanlığı Yüksek Disiplin Kurulu; Bakan Yardımcısının başkanlığında, Personel Genel Müdürü, Hukuk Hizmetleri Genel Müdürü, Personel Genel Müdür Yardımcısı ve Hukuk Hizmetleri Genel Müdür

¹ 16/7/2020 tarihli ve 7250 sayılı Kanunun 17 nci maddesiyle, bu fıkranın üçüncü cümlesinde yer alan “Genelkurmay Başkanlığında teşkil edilecek” ibaresi “Milli Savunma Bakanlığı” şeklinde değiştirilmiş, cümlede yer alan “verilir ve” ibaresinden sonra gelmek üzere “bu kararlar Cumhurbaşkanının onayı ile” ibaresi eklenmiştir.

² 16/7/2020 tarihli ve 7250 sayılı Kanunun 17 nci maddesiyle, bu fıkrada yer alan “Genelkurmay Başkanı veya” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

³ 2/1/2017 tarihli ve 681 sayılı KHK'nin 91 inci maddesiyle bu fıkrada yer alan “Genelkurmay Başkanının” ibaresi “Genelkurmay Başkanı veya Milli Savunma Bakanının” şeklinde değiştirilmiş; daha sonra bu hüküm 1/2/2018 tarihli ve 7073 sayılı Kanunun 90 inci maddesiyle aynen kabul edilerek kanunlaşmıştır.

Yardımcısından oluşur. General ve amiraller hakkında karar vermek üzere Milli Savunma Bakanlığında teşkil edilecek Yüksek Disiplin Kurulu; Milli Savunma Bakanının başkanlığında, Genelkurmay Başkanı, ilgili Kuvvet Komutanı, Bakan Yardımcısı, Genelkurmay Personel Başkanı, Hukuk Hizmetleri Genel Müdürü ile Personel Genel Müdüründen oluşur. Yüksek disiplin kurullarında kararlar oy çokluğu ile alınır. Oylar dağılırsa, hakkında tahkikat yapılanın en çok aleyhinde olan oy, çoğunluk elde edilinceye kadar kendisine daha yakın olan oya tabi olur.

(5) Yüksek disiplin kurulları; gerekli gördükleri takdirde, ilgilinin özlük dosyasını ve her nevi evrakı incelemeye, ilgili birlik, kurum ve karargâhlardan bilgi almaya, hâkim veya savcı kararı gerektirmeyen durumlarda kriminal inceleme yaptırma da dâhil olmak üzere her türlü inceleme yaptırmaya, tanık ve bilirkişi dinlemeye, keşif yapmaya veya yaptırmaya yetkilidirler.

(6) Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezasının verilmesine ilişkin sürecin; disiplin amirlerinin teklifi ile başlatılması hâlinde süreci başlatan disiplin amiri tarafından, diğer durumlarda ise yetkili komutanlıklar vasıtası ile yüksek disiplin kurulları tarafından hakkında karar verilecek personelin savunması alınır. Yazılı savunma haricinde, yüksek disiplin kurulu tarafından gerek görülmesi veya personelin talepte bulunması hâlinde personel sözlü olarak da ifade vermeye çağrılabilir. Firar ve izin tecavüzü gibi ilgilinin bulunamaması nedeniyle savunma almayı imkânsız hâle getiren zorunlu hâller (...) ⁴ gereğince verilecek Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezasında savunma alınmaz. ⁵

⁴ 27/3/2014 tarihli ve 28954 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Anayasa Mahkemesi’nin 28/11/2013 tarihli ve E.: 2013/46, K.: 2013/140 sayılı Kararı ile bu fıkranın son cümlesinde yer alan “...ile 21 inci madde...” ibaresi iptal edilmiştir.

⁵ 27/3/2014 tarihli ve 28954 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Anayasa Mahkemesi’nin 28/11/2013 tarihli ve E.: 2013/46, K.: 2013/140 sayılı Kararı ile bu fıkranın son cümlesinde yer alan “...ile 21 inci madde...” ibaresi iptal edilmiştir.

(7) Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası alan yedek subaylar ve yedek astsubaylar, ilgili kanunlara göre belirlenen kalan askerlik hizmetlerini er rütbesi ile tamamlarlar.⁶

(8) Türk Silahlı Kuvvetlerinde sözleşmeli statü ile görev yapan personelin sözleşmelerinin feshine ilişkin özel kanunlarındaki hükümler ile Türk Silahlı Kuvvetlerinden ayırma ve çıkarmaya ilişkin diğer kanunlarda düzenlenmiş hükümler saklıdır.

(9) (Ek:16/7/2020-7250/17 md.) Türk Silahlı Kuvvetlerinden çeşitli nedenlerle ilişiği kesilmiş olanlar hakkında, ilişkileri kesilmeden önce Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası verilmesini gerektiren bir disiplinsizliği işlemeleri nedeniyle 39 uncu maddedeki zamanaşımı süresi dolmadan önce, Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası verilir.

NOT:

Türk Silâhlı Kuvvetleri: Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri subay, askerî memur, astsubay, erbaş ve erleri ile askerî öğrencilerden teşekkül eden ve seferde ihtiyatlarla ikmal edilen, kadro ve kuruluşlarla teşkilâtı gösterilen silâhlı Devlet kuvvetidir.(İç Hz.K. 1). - Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası için bkz: TSK.Dis.K. 11/1-f, 11/2, 13, 20, 39/3, 43/1, 44/2 - Bkz: Türk Silahlı Kuvvetleri Yüksek Disiplin Kurulları Yönetmeliği hükümleri (Resmi Gazete: 12.4.2014, S.28970)⁷ - Türk Silahlı Kuvvetlerinden çıkarma cezası:

⁶ 25/6/2019 tarihli ve 7179 sayılı Kanunun 62 nci maddesiyle bu fıkrada yer alan “yedek subaylar,” ibaresi “yedek subaylar ve yedek astsubaylar,” şeklinde değiştirilmiştir

⁷ Yüksek Disiplin Kurullarının Teşkili-TSK.Yük.Dis.Krl.Yönt. Md. 5, Yüksek Disiplin Kurullarının Yapısı(Md.6), Yüksek Disiplin Kurullarının Görev ve Yetkileri (Md.. 7) Sekreteryaya Hizmetleri(Md. 8), Silahlı Kuvvetlerden Ayırma Cezasını Gerektiren Disiplinsizlikler(Md. 9), Disiplin Ceza Puanına Bağlı Olarak Silahlı Kuvvetlerden Ayırma Cezası Verilmesi(Md. 10), Disiplin Cezalarının Takibi(Md.11), Silahlı Kuvvetlerden Ayırma Cezası İşlemlerinin Başlatılması(Md.12), Silahlı Kuvvetlerden Ayırma Cezası İşlemlerinin Disiplin Amirlerinin Teklifi ile Başlatılması (Md.13), Silahlı Kuvvetlerden Ayırma Cezasının Yüksek Disiplin Kurulları Tarafından Resen Verilmesine İlişkin İşlemlerin Başlatılması (Md. 14), Silahlı Kuvvetlerden Ayırma Cezası İşlemlerinin

As.C.K. 30 - Türk Silahlı Kuvvetlerinden çıkarma cezasının niteliği ve sonuçları: As.C.K. 31 - Bazı suçlardan hükümlü olma halinde TSK.den ayırma için bkz: TSK. Per.K. md. 50/d, 94/c - Uz.Erb.K.nun 12 inci, Uz.Erb.Yönt.nin 13 üncü maddelerine bkz. - Disiplin mahkemeleri veya en az iki disiplin amirinden disiplin cezası aldığı tarihten geriye doğru son bir yıl içerisinde toplam otuz günden daha fazla hürriyeti bağlayıcı disiplin cezası alan uzman erbaşların sözleşmelerinin feshedileceği: Uz.Erb.Yönt. 13/3-e - Kuvvet Komutanlığı (atanması): Per.K. 121/c - **Genelkurmay Başkanlığı ve Kuvvet Komutanlıkları** (Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, No: 1, Yayımlandığı Resmî Gazetenin Tarihi – Sayısı : 10/7/2018 – 30474) **MADDE 338** – (Değişik: RG-15/7/2018-30479 - CK-4/799 md.) (1) Genelkurmay Başkanlığı ile Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanlıkları Milli Savunma Bakanına bağlıdır. Cumhurbaşkanı gerekli gördüğünde Genelkurmay Başkanı ile Kuvvet Komutanları ve bağlılarından doğrudan bilgi alabilir, bunlara doğrudan emir verebilir. Verilen emir herhangi bir makamdan onay alınmaksızın derhal yerine getirilir./ (2) Genelkurmay Başkanı ile Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanları Milli Savunma Bakanına ayrı ayrı bağlı ve sorumludur./ (3) Genelkurmay Başkanlığı ile Kuvvet Komutanlıklarının teşkilatı Milli Savunma Bakanlığı kadro ve kuruluşunda gösterilir./ (4) Genelkurmay Başkanı Cumhurbaşkanı namına Silahlı Kuvvetlerin komutanıdır. Genelkurmay Başkanı savaşta başkomutanlık görevlerini Cumhurbaşkanı namına yerine getirir./ (5) Genelkurmay Başkanı, Silahlı Kuvvetlerin savaşa hazırlanmasında personel, istihbarat, harekât, teşkilat ve eğitim hizmetlerine ait ilke ve öncelikler ile ana programları

Genelkurmay Başkanı Tarafından Başlatılması(Md. 15), Yüksek Disiplin Kurulu Dosyalarında Bulunacak Belgeler(Md. 16), Yüksek Disiplin Kurullarının Toplanması, Görüşme Usulü ve Oylama(Md.17),Yüksek Disiplin Kurulu Kararı(Md. 18), Silahlı Kuvvetlerden Ayırma Cezası Verilmesi, Kararının Yerine Getirilmesi ve Sonuçları(Md. 19), Silahlı Kuvvetlerden Ayırma Cezası Verilmesine Yer Olmadığı Kararının Sonuçları(Md.20), Disiplin Soruşturması Veya Tahkikatın Adli Soruşturma Veya Kovuşturmadan Bağımsızlığı(Md.21), Savunma Hakkı(Md. 22), Geçici Olarak Görevden Uzaklaştırma ve Görev Yerini Değiştirme Tedbiri(Md. 23) Yargı Denetimi(Md.24), Zamaşımı(Md.25), Disiplin Cezalarının Silahlı Kuvvetlerden Ayırma , Cezası Verilmesine Etkisi(Md. 26), Özel Hükümler(Md. 27)

hazırlayarak Milli Savunma Bakanının onayına sunar. Bunlardan;/a) İstihbarat, harekât, teşkilat ve eğitim hizmetlerinin Kara, Deniz, Hava Kuvvetleri Komutanlıkları ile Genelkurmay Başkanlığına bağlı kuruluşlar vasıtasıyla uygulanmasını sağlar./b) Personel hizmetleri, özel kanunlarına ve Cumhurbaşkanlığı kararnamesine göre yürütülür./6) Lojistik ve tedarik hizmetleri için tespit etmiş olduğu ilke, öncelik ve ana programlar ile askeri okullardaki eğitim ve öğretim hizmetlerine ilişkin önerilerini, bu hizmetleri yürütecek olan Milli Savunma Bakanlığına bildirir./7) Uluslararası yapılacak anlaşma ve andlaşmaların askeri yönlerinin tayininde ve uygulama esaslarının tespitinde Genelkurmay Başkanının mütalaası alınır. Gerekğinde bu toplantılara katılır veya temsilci gönderir./ (8) Genelkurmay Başkanı; şahsen veya yetkili kılacağı kişi ve kuruluşlarla, görev ve yetkilerine ait konularda ilgili bakanlıklar, daireler ve kurumlar ile doğrudan yazışma yapabilir ve temaslarda bulunabilir.

AÇIKLAMA:

Madde ile Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezasına ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir. Nitelik ve sonuçları itibarıyla daha farklı bir disiplin cezası olması nedeniyle, Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezasına ilişkin esaslar ayrı bir madde ile düzenlenmiştir(Madde Gerekçesi).

I- GENEL AÇIKLAMA:

1. Kanunda gösterilen diğer cezalardan farklı bir disiplin ceza türüdür:

Bu madde ile, Türk Silahlı Kuvvetlerden ayırma yaptırımına ilişkin uygulama usul ve esasları belirlenmiştir. Madde gerekçesinde de vurgulandığı üzere, nitelik ve sonuçları itibarıyla Kanunun 15 ila 19 uncu maddeleri arasındaki disiplin cezalarından daha farklı bir disiplin cezası olması yüzünden, Türk Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezasına ilişkin usul ve esaslar ayrı bir madde ile düzenlenmiştir.

Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası, TSK.Dis.K. ile bir disiplin cezası haline getirilirken tabi olacağı rejim de, Kanunla açık ve detaylı olarak düzenlenmiştir.

6413 sayılı Kanunun 13 üncü maddesi ile, bu cezanın uygulama usul ve esasları gösterilmiş, bu bağlamda, cezanın sonuçları, tesis usulü, ceza vermeye yetkili organlar

gibi konulara yer verilmiştir. Bu cezanın sadece yüksek disiplin kurullarınca verilebileceğini bu aşamada vurgulamak gerekir.

6413 sayılı TSK.Dis.K.nun 15 ila 19 uncu maddelerinde gösterilen fiil ve hallerin işlenmesi durumunda ilgiliye verilecek olan disiplin cezaları, aynı Kanununun 12 inci maddesinde tek tek tanımlanmıştır. Ancak bu madde de Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezasına yer verilmemiştir. Esasen madde gerekçesinde de, nitelik ve sonuçları itibarıyla daha farklı bir disiplin cezası olması nedeniyle, Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezasına ilişkin esasların ayrı bir madde ile düzenlenmiş olduğu hususuna vurgu yapılmıştır. Yine de bu ayrık düzenleme de, Silahlı Kuvvetlerden ayırma disiplin cezasının bir tanımı yapılmamış, sadece bu cezanın uygulamasının sonuçlarına yer verilmiştir(Aynı konuda bkz. md. 4/1-d).

Bu Kanundaki disiplin cezalarından nitelik ve sonuçları itibarıyla en ağırını teşkil eden Silahlı Kuvvetlerden ayırma disiplin cezası, 657 sayılı DMK.nun 125/E inci maddesindeki devlet memurluğundan çıkarma, 7068 sayılı Genel Kolluk Disiplin Hükümleri Hk.K.nun meslekten çıkarma(7/1-e, 8/6) ve Devlet memurluğundan çıkarma(7/1-f, 9) ve 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu(md. 69) maddelerindeki meslekten çıkarma ile diğer kamu görevlilerine ilişkin özel mevzuatında yer alan ihraç, ilişkin kesilmesi vb. statüye son veren cezalara benzemektedir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, memurluktan çıkarmayı gerektiren disiplin suçlarını 125/E inci maddesinde tek tek belirttikten sonra benzer fiillere disiplin cezası verme yetkisini de idareye tanımıştır.

2. TSK.dan çıkarma fer'i cezası ile ayırma işleminden farklıdır:

Her ne kadar benzer isimleri taşısa ve sonuçları da benzer olsa dahi, As.C.K.nun 30 uncu maddesinde düzenlenmiş olan "Türk Silahlı Kuvvetlerinden çıkarma" cezası ile TSK.Per.K.nun 50 ve 94 üncü maddelerinde yer alan ayırma işlemi; TSK.Dis.K.nun 13. maddesinde düzenlenen Silahlı Kuvvetlerden ayırma disiplin cezasından farklı hukuki kurumlardır.

a. TSK.dan çıkarma fer'i cezasından farkı:

As.C.K.nun 30 uncu maddesi, asıl ceza ile birlikte verilen bir fer'i cezadır. TSK.Dis.K.nun 13. maddesinde düzenlenen Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası ise, belli durumların varlığı halinde idarenin bir yaptırımını olarak ortaya çıkmaktadır. Yani bir idari yaptırım türüdür.

Bu iki ceza türü arasındaki farklılıklar şöyledir:

1) As.C.K.nun 30 uncu maddesinde; subay, astsubay ve özel kanunlarında bu cezanın uygulanacağı belirtilen asker kişiler hakkında, askeri mahkemeler veya adliye mahkemelerince asıl ceza ile birlikte, Türk Silahlı Kuvvetlerinden çıkarma cezasının da verileceği öngörülmüştür. Bu husus mahkeme hükmünde belirtilmemiş olsa dahi, Silahlı Kuvvetlerden çıkarmayı gerektirir(As.C.K. 30).

Asli bir cezaya bağlı olarak verilebilen bu fer'i ceza, As.C.K.nun 30/1-A ve 1/B bentlerinde yazılı hallerde zorunludur.⁸

Taksirli olan durumu ise, As.C.K.nun 30/2 maddesinde düzenlenmiş olup, taksirli

⁸ **As.C.K. Türk Silahlı Kuvvetlerinden çıkarma cezası Madde 30 – (Değişik: 22/3/2000-4551/6 md.)**

Aşağıda yazılı hallerde subay, astsubay, uzman jandarmalar ve özel kanunlarında bu cezanın uygulanacağı belirtilen asker kişiler hakkında, askeri mahkemeler veya adliye mahkemelerince asıl ceza ile birlikte, Türk Silahlı Kuvvetlerinden çıkarma cezası da verilir. Bu husus mahkeme hükmünde belirtilmemiş olsa dahi, Silahlı Kuvvetlerden çıkarmayı gerektirir.

A) Taksirli suçlardan verilen cezalar hariç olmak üzere ölüm, ağır hapis, bir seneden fazla hapis cezası ile hükümlülük halinde,

B) Devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlarla basit ve nitelikli zimmet, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı veya şeref ve haysiyeti kırıcı suçtan veya istimal ve istihlak kaçakçılığı hariç kaçakçılık, resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, Devlet sırlarını açığa vurma suçlarından biriyle hükümlülük halinde.

Taksirli suçlardan verilen cezalar hariç olmak üzere, askeri mahkemelerce üç aydan fazla hapis cezası ile birlikte Türk Silahlı Kuvvetlerinden çıkarma cezası da verilebilir.

suçlardan verilen cezalar hariç olmak üzere, askeri mahkemelerce üç aydan fazla hapis cezası ile birlikte Türk Silahlı Kuvvetlerinden çıkarma cezası da verilebilir.⁹

Bu suçlarda asıl olan hükümlülük kararının verilmiş olmasıdır. As.C.K.nun 30 uncu maddesinde düzenlenmiş olan Türk Silahlı Kuvvetlerinden çıkarma cezası, hapis cezası yerine kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımların uygulanması halinde dahi uygulanır.

2) As.C.K.nun 30 uncu maddesinde yer alan Silahlı Kuvvetlerden çıkarma cezası, asli bir cezaya bağlı olarak verilebilen fer'i bir cezadır ve mahkemeler tarafından verilebilen bir cezadır. TSK.Dis.K.daki Silahlı Kuvvetlerden ayırma kararı ise, idari mercilerce verilen bir disiplin cezasıdır ve niteliği itibariyle idari bir yaptırım türüdür.

3) As.C.K.nun 30 uncu maddesinde yer alan Silahlı Kuvvetlerden çıkarma cezası, asli ceza ile birlikte temyiz kabiliyetine haizdir ve temyiz mahkemesince temyiz denetimine tabidir. TSK.Dis.K.daki Silahlı Kuvvetlerden ayırma kararı ise, yüksek disiplin kurulunca (idari mercilerce) verilen ve ilgili komutanın onayı ile tekemmül eden bir disiplin cezası olması itibariyle sadece idare mahkemesinde iptal davasına konu olabilir.

b. Ayırma işleminden farkı:

1) Kanununun 13. maddesinde düzenlenen Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası ise, belli durumların varlığı halinde idarenin bir yaptırımı olarak öngörülen bir disiplinsizlik cezasıdır.

Bu ceza hükmü ile, daha önce çeşitli mevzuatta ki benzer sonuçlar veren bazı hükümlerin bir araya getirildiği görülmektedir. Şöyle ki; subaylar için disiplinsizlik ve ahlaki durum sebebiyle ayırma işlemlerini düzenleyen hükümler, TSK. Per.K.nun 50/c ve Subay Sicil Yönetmeliği'nin 91-92 inci maddelerinde; astsubaylar için ise TSK.Per.K.nun 94/b ve Astsubay Sicil Yönetmeliğinin 60-61 inci maddelerinde yer almaktaydı. 6413 sayılı TSK.Dis.K. ile, yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerinde

⁹ 6771 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 17. maddesi ile 2709 sayılı TC Anayasasına eklenen Geçici 21. Maddenin (E) bendi ile askeri mahkemelerin tümü kaldırılarak askeri yargıya son verilmiştir.

belirtilen fiil ve halleri işleyen personelin Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası cezalandırılması yoluna gidilince, benzer eylemleri konu edinen yukarıdaki hükümler mülga olmuştur(Bkz: md. 45/6-c).

2) Keza, As.C.K.nun 153 üncü maddesinde yer alan ve sadece fer'i cezayı öngören "İffetsiz bir kimse ile evlenen veya böyle bir kimse ile yaşayanlar" başlıklı 153 üncü maddesi hükmü de, 6413 sayılı TSK.Dis.K.na aktarılmıştır. Ancak As.C.K.daki hüküm halen yürürlüğünü muhafaza etmektedir.

3) 6413 sayılı TSK.Dis.K.nun 45 inci maddesiyle, 3269 sayılı Uzman Erbaş Kanunu'nun 12/4-2.d ve 4678 sayılı Türk Silahlı Kuvvetlerinde İstihdam Edilecek Sözleşmeli Subay ve Astsubaylar Hakkında Kanun'un 13/3.f maddesinde değişiklik yapılarak, bu kanunlara tabi sözleşmeli personelin sözleşmelerinin disiplin yönünden feshinde, TSK.Dis.K.da belirtilen disiplin cezaları ile uyumluluk sağlanmıştır.

Bu düzenlemeler yanında, TSK.Dis.K.nun 13 üncü maddesinin 8 inci fıkrasında yer alan bir hüküm ile de; Türk Silahlı Kuvvetlerinde sözleşmeli statü ile görev yapan personelin sözleşmelerinin feshine ilişkin özel kanunlarındaki hükümler ile Türk Silahlı Kuvvetlerinden ayırma ve çıkarmaya ilişkin diğer kanunlarda düzenlenmiş hükümlerin saklı olduğu vurgulanmıştır.

Görüldüğü üzere bu düzenlemeler ile, sözleşmeli veya muvazzaf tüm subay, astsubay ve uzman erbaşlar hakkında Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezasının uygulanacağı esas getirilmiştir.

1111 sayılı Askerlik Kanunu hükümlerine göre askerlik yükümlülüğünü yerine getiren erbaş ve erler hakkında bu hüküm tatbik olunmayacaktır. Bunun sebebinin ise askerlik hizmetinin anayasal bir hak ve aynı zamanda yükümlülük olmasındandır.

4) TSK. Personel Kanununun 50/a maddesindeki¹⁰ kadrosuzluk nedeniyle ayırma, 50/

¹⁰ **926 sayılı TSK. Per.K. Madde 50 – (Değişik: 7.7.1971 - 1424/18 md.)**

(Değişik birinci fıkra : 28.6.2001 - 4699/7 md.) Kadrosuzluk, yetersizlik, (...) veya (d) bendindeki suçlardan hükümlülük nedeni ile aşağıda belirtilen esas ve şartlar dahilinde subaylar hakkında Silahlı Kuvvetlerden ayırma işlemi yapılır. ⁽¹⁾

a) (Değişik: 9.8.1993 - KHK - 499/10md.)Kadrosuzluk nedeniyle ayırma:

b (astsubaylar yönünden md. 94/a) maddesindeki yetersizlik sebebiyle ayırma ve 50/d (astsubaylar yönünden md. 94/d) maddesindeki belli suçlar nedeniyle hükümlü olma halinde ayırma işlemleri de, niteliği ve sonuçları itibariyle Silahlı Kuvvetlerinden ilişkin kesilmesini gerektiren birer idari işlemlerdir.

Bunlardan özellikle 50/d maddesinde yer alan hüküm de; As.C.K.nun 30 uncu maddesine paralel bir durum öngörülmüş ve mahkemelerce verilmesi zorunlu olan hallerde, yani As.C.K.nun 30. maddesinde yazılı suçlarından hükümlü olan subay ve

41 inci maddede öngörülen hizmet ihtiyaç kadrosunu uygulayabilmek amacıyla;

1. Diğer terfi şartlarını haiz olduğu halde bir üst rütbede kadro açığı bulunmaması nedeniyle, takip eden yıllarda da terfi edemeyen yüzbaşılar subaylıktaki 21 inci, binbaşılar subaylıktaki 22 nci, yarbaylar subaylıktaki 25 inci fiili hizmet yılını doldurduklarında emekliye sevk edilirler.

Gecikmeli olarak bir üst rütbeye terfi eden yüzbaşılar, binbaşı rütbesinde 22 nci,binbaşılar ise yarbay rütbesinde 25 inci subaylık hizmet yılını doldursalar dahi emekliye sevk edilmezler ve bu rütbelerin normal bekleme süresi sonuna kadar hizmete devam ettirilirlir. Bunlar yeni rütbelerinin bekleme süresi sonunda ve izleyen 2 yılda 3 defa değerlendirmeye tabi tutulurlar ve terfi edemedikleri takdirde emekliye sevk edilirler.

Binbaşı ve yarbay rütbelerinde terfi şartlarını haiz oldukları halde terfi edemeyip bekleyenlerin miktarı, 41 inci madde esaslarına göre o rütbenin tespit edilen kadrosunun yüzde 10'unu geçemez; geçtiği takdirde, derece ve kademesine bakılmaksızın en eski nasıplılardan ve yeterlik durumu en düşük olanlardan başlanmak suretiyle yeteri kadar emekliye sevk edilir.

2. Bekleme süresi sonunda veya sonraki yıllarda bir üst rütbeye yükselemeyen albayların subaylığa nasıpları en eski ve aynı nasıplı olanları arasında, öncelikle 38 ve Ek- 1 inci maddelerde belirtilen terfi şartlarını haiz olmayanlardan başlamak üzere yeteri kadar emekliye sevk edilir.

Bu şekilde emeklilik işlemine; terfi şartlarını taşımayan, Yüksek Askeri Şura'ca tuğgeneral-tuğamiral yıl kontenjanı verilen sınıflarda oldukları ve rütbe terfi şartlarını taşıdıkları halde üst rütbe kadrosunda açık bulunmadığı için terfi edememiş olan, terfi şartlarını taşıdıkları halde Yüksek Askeri Şura'ca tuğgeneral-tuğamiral yıl kontenjanı verilmeyen sınıflarda oldukları için Yüksek Askeri Şura'ca değerlendirmeye girmeyen

astsubaylar hakkında, hizmet sürelerine bakılmaksızın Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu hükümlerinin uygulanacağı belirtilerek, mahkemece bu fer'i cezanın verilmemiş olması halinde dahi, personelin TSK.den ayrılması sağlanmıştır.

5) TSK.Per.K.da yer alan bu hükümlerin birer idari işlem oldukları açık olmakla birlikte, disiplin cezası hüviyetini haiz olmadıkları aşıkardır. Bu sebeple, TSK.Dis.K.daki Silahlı Kuvvetlerden çıkarma cezasının bunlardan farklı ve ayrı bir işlem türü olduğu, belli hal ve sebeplere bağlı olarak ve bir tahkikat süreci sonunda uygulanan ve kendine

albayların, sicil notu ortalaması en düşük olanlardan başlanır.

b) (Değişik: 17.4.1975 - 1876/2 md.) Yetersizlik nedeniyle ayırma;

1. (Değişik: 11.2.2014-6519/31 md.) Teğmen rütbesi hariç olmak üzere son on yıl içinde, ikisi farklı birinci ve ikinci sicil üstlerinden olmak üzere üçüncü kez sicil tam notunun %60'ından daha düşük sicil notu alan subaylar,

2. Subay Sicil Yönetmeliğinde gösterilen esaslara göre kendisinden istifade edilemeyeceği sıralı sicil üstlerinin düzenleyeceği sicil belgesi ile anlaşılan subaylar;

Hakkında hizmet sürelerine bakılmaksızın T.C. Emekli Sandığı Kanunu hükümleri uygulanır.

c) (Mülga: 31.1.2013-6413/45 md.)

d) (Ek : 28/6/2001 - 4699/7 md.) Aşağıda belirtilen suçlardan hükümlü olma nedeniyle ayırma: Ertelenmiş, seçenek yaptırımlara çevrilmiş, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmiş, affa uğramış olsalar bile, Devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlarla, 1632 sayılı Askeri Ceza Kanununun 131 inci maddesinin birinci fıkrasının az vahim hali hariç basit ve nitelikli zimmet, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas, iftira gibi yüz kızartıcı veya şeref ve haysiyet kırıcı nitelikteki suçlardan veya istimal ve istihlak kaçakçılığı hariç kaçakçılık, resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırma suçlarından hükümlü olan subaylar hakkında, hizmet sürelerine bakılmaksızın Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu hükümleri uygulanır. (Ek cümleler:24/6/2021-7329/12 md.) Mahkeme, bu bentte yazılı suçlardan mahkûmiyet veya kasten işlenen bir suçtan dolayı bir yıl veya daha fazla hapis cezasına mahkûmiyet hâllerinde, mahkûmiyet kararıyla birlikte subayların Türk Silahlı Kuvvetlerinden çıkarılmasına karar verir. Bu hususlar mahkeme hükmünde belirtilmemiş

has özel bir kanunu olan, disiplin cezası hüviyetine sahip, bir idari yaptırım türü olduğu açıktır.

6413 sayılı Kanunun 13 ve 20 inci maddelerinde düzenlenmiş olan Silahlı Kuvvetlerden ayırma disiplin cezası, 926 sayılı TSK.Per.K.'nun 50 ve 94 üncü maddelerinde düzenlenmiş olan ayırma işlemi ile aynı isme sahip olsa ve benzer nitelikteki fiiller için öngörülmüş olsa dahi, nitelik ve sonuçları aynı değildir.

6413 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinde öngörülen Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası bir idari yaptırım türü olarak, Kanunun 20 inci maddesinde düzenlenen hal ve fiillerin söz konusu olması durumunda uygulanan disiplin cezası niteliğindedir. Oysa TSK.Per.K.nun 50 ve 94 üncü maddelerinde yer alan ayırma, bir disiplin cezası olmayıp, salt bir idari işlem olarak karşımıza çıkmaktadır.

c. Çıkarma fer'i cezası ve ayırma işlemi, Silahlı Kuvvetlerden ayırma (SKA) cezasından bağımsızdır, ayrı ayrı uygulanabilir:

As.C.K.nun 30 uncu maddesindeki TSK.den çıkarma fer'i cezası ile TSK.Per.K.nun 50 ve 94 üncü maddelerindeki ayırma idari işlemleri, 6413 sayılı TSK.Dis.K.nun 13 ve 20 inci maddelerinde düzenlenmiş olan Silahlı Kuvvetlerden ayırma disiplin cezasından bağımsızdır; bunlar birbiriyle ilintili değildir. Dolayısıyla koşulları mevcut ise, ilgili personel hakkında bu hükümlerin ayrı ayrı uygulanabileceği ortaya çıkmaktadır.

Aynı zamanda ceza soruşturmasını gerektiren bir suç işlemiş olan birisinin (örneğin rüşvet almak) yüksek disiplin kurulu kararıyla hakkında Silahlı Kuvvetlerden ayırma disiplin cezası verilmesi (md. 20/1-b) mümkün olduğu gibi, bu fiil sebebiyle adli mahkemece verilecek mahkumiyet hükmü yanında As.C.K.nun 30 uncu maddesinin fer'i olarak tatbiki suretiyle, kendisi hakkında Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası da verilebilecektir.

olsa da mahkûmiyetin kanuni sonucu olarak Türk Silahlı Kuvvetlerinden çıkarmayı gerektirir. Türk Silahlı Kuvvetlerinden çıkarma, askerî rütbe ve memuriyetlerin kaybedilmesi ile subay, astsubay ve Devlet memuru olarak tekrar Türk Silahlı Kuvvetlerine kabul edilmeme sonuçlarını doğurur.

3. Cezanın kesinleşmesi ve yerine getirilmesi:

Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası, bu ceza ile cezalandırılan personelin tabi olduğu mevzuat hükümlerine göre Türk Silahlı Kuvvetlerinden ilişkisinin kesilmesi ya da sözleşmeli statüde ise sözleşmesinin feshedilmesi sonucunu doğuracaktır(md.13/1).

TSK.Yük.Dis.Krl.Yönt. kapsamına giren general ve amiraller dışındaki diğer personel hakkında verilen ayırma cezası kararları, ilgili kuvvet komutanını onayı ile tekemmül eder ve yerine getirilir(Yönt. md. 19/2). General ve amiraller hakkında verilen kararlar, Genelkurmay Başkanlığı Yüksek Disiplin Kurulu tarafından verilmesini müteakip yerine getirilir(md. 19/1).

Kanunda belirtilen diğer disiplin cezalarında, cezanın kesinleşmesi için, tebliğden sonra itiraz süresinin geçmesi veya itirazın sonuçlanması beklenirken, Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezasında, buna gerek yoktur. Cezanın ilgili kuvvet komutanı tarafından onaylanması ile tamamlanır, yani kesinleşir(md. 19/2). Ve ceza onaylanma akabinde yerine getirilir. Bu durumda ilgilinin ilişkisinin kesilmesi ya da sözleşmesinin feshi gerekecektir. Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası verilmesi kararlarının yerine getirilmesinin sonraya bırakılmasına karar verilemez(md. 19/6).

Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası verilen personelin Türk Silahlı Kuvvetlerinden ilişkisinin kesilmesi veya sözleşmesinin feshi işlemleri tabi oldukları mevzuata uygun olarak yerine getirilir(md. 19/4.b). Bu bağlamda olmak üzere, muvazzaf personel hakkında TC Emekli Sandığı Kanunu/Sosyal Güvenlik Kanunu'nun emeklilik ile ilgili hükümleri uygulanır. Sözleşmeli personel hakkında kendi statü kanunlarına göre işlem yapılır ve sözleşmeleri feshedilerek ayırma işlemi tamamlanır.

Haklarında Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası alan yedek subaylar, ilgili Kanunlara göre belirlenecek kalan askerlik hizmetlerini er rütbesi ile tamamlarlar(md. 19/3). Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası verilmesine ilişkin kararın; Türk Silahlı Kuvvetlerinden ilişkisinin kesilmesine, sözleşmesinin feshine veya yedek subayların askerliğini er olarak tamamlamasına ilişkin işlemlerin sonuçlandırılmasını müteakip personele tebliği gerekir(Yönt. 19/5).

Silahlı Kuvvetlerden ayırma disiplin cezasının uygulaması, ilgilinin statüden çıkarılması şeklinde gerçekleşecektir. Bu ise, yetkili makamın ilgilinin ilişkisini kesmesi (resen emekli etmesi) ya da sözleşmesini feshetmesi şeklinde kendisini göstermektedir.

Muvazzaf personelin re'sen emekliye sevkinde, TSK.Per.K.nun 34 ve 82 inci maddesi hükümleri uygulanır ve ilgilinin TSK.ne nasbı hangi makamın yetkisinde ise, kanun aksini öngörmedikçe, ayırma işlemini de aynı makam yerine getirir. Buna göre, Silahlı Kuvvetlerden ayırma disiplin cezası alan muvazzaf subay ve astsubayların ilişkileri, ilgili bakan onayı ile yapılacaktır. Sözleşmeli personelin sözleşmesinin fesih işlemleri ise, ilgili özel kanunlarına göre gerçekleştirilecektir.

Bu bağlam da, 4678 sayılı Sözleşmeli Sb. ve Astsb.K.; sözleşmeli subay ve astsubayların sözleşme işlemlerinin, Kuvvet Komutanlıklarınca yapılacağını öngörmüştür(md. 10/3). Keza, Uzman Erbaş Yönetmeliği'nin 8/1-f maddesi de; uzman erbaş olarak alınanların sözleşmenin feshi işlemlerinin, bağlı oldukları tugay, bağımsız tugay, tümen, eşidi eğitim merkezi komutanlıkları ile eşidi kurum amirlerince; kolordu ve ordu (ve eşidi) doğrudan bağlı birlikleri ile eşidi kurum amirliklerinde kurmay başkanlarınca; kuvvet komutanlıkları, ve Genelkurmay Başkanlığı ile Millî Savunma Bakanlığına doğrudan bağlı birliklerinde personel başkanlarınca veya yetki verilen komutanlıklarca yapılacağını amirdir.

4. Silahlı Kuvvetlerden ayırma (SKA) cezası, meslekten ihraç cezası niteliğindedir:

6413 sayılı TSK.Dis.K.nun öngördüğü Silahlı Kuvvetlerden ayırma (SKA) disiplin cezası, devlet memurluğundan çıkarma değil, bir mesleğin icrasından men, yani meslekten ihraç cezasıdır.

7068 sayılı Genel Kolluk Disiplin Hükümleri Hk.K.'da devlet memuriyetinden çıkarma cezası yanında, ondan daha hafif hallerde söz konusu olan meslekten çıkarma cezasına yer vermiştir. Dolayısıyla meslekten çıkarma cezası alanlar gerekli şartları

taşımakta iseler, yani 657 sayılı DMK.nun 48 inci maddesinde gösterilen şartlara haiz iseler, herhangi bir kamu kurum ve kuruluşunda tekrar görev alabilirler.¹¹

5. TSK. Yüksek Disiplin Kurulları Yönetmeliği:¹²

6413 sayılı TSK.Dis.K.nun, TSK.den ayırma disiplin cezasının uygulamasına ilişkin olarak çıkarılan bir yönetmeliktir(md. 49). Bu Yönetmeliğin amacı 1. maddesinde şöyle açıklanmıştır: *“Türk Silahlı Kuvvetleri yüksek disiplin kurullarının teşkili, yapısı, görev ve yetkileri ile bu kurullar tarafından Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezasının verilmesine ilişkin usul ve esasları düzenlemek”* tir.

Bu Yönetmelik, subaylar ve astsubaylar, uzman erbaşlar ile sözleşmeli erbaş ve erleri kapsar(TSK.Yük.Dis.Krl. Yönt. Md.2).

6. Kanundaki diğer hükümler:

TSK.Dis.K.da yer alan ve 13 üncü madde dışındaki, Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası ile ilgili diğer hükümler şunlardır:

a. Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası, subay, astsubay, uzman erbaşlar ile sözleşmeli erbaş ve erler hakkında verilebilecek bir disiplin cezasıdır(md.11/1-f) ve Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası ancak yüksek disiplin kurulları tarafından verilir(md. 11/2).

b. Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası, personelin tabi olduğu mevzuat hükümlerine göre, Türk Silahlı Kuvvetlerinden ilişkisinin kesilmesi veya durumuna göre sözleşmesinin feshedilmesi sonucunu doğurur. Bu cezayı alanlar, seferberlik ve savaş hâlleri haricinde Türk Silahlı Kuvvetlerinde herhangi bir şekilde görev alamazlar(md. 13/1).

c. TSK.Dis.K.nun 14 üncü maddesinde gösterilen bir derece ağır ceza verilmesine yönelik yetki, Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezasında uygulanmaz(md. 14/1).

d. Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezasını gerektiren disiplinsizlikler şunlardır(md. 20):

¹¹ Işıklar, Celal: TSK. Disiplin Kanunu ve Yorumu, Adalet Yayınevi, Ankara 2015, s.256

¹² 12 Nisan 2014 tarih ve 28970 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

- 1) Aşırı borçlanmak ve borçlarını ödeyememek,
- 2) Ahlaki zayıflık,
- 3) Hizmete engel davranışlarda bulunmak,
- 4) Gizli bilgileri açıklamak,
- 5) İdeolojik veya siyasi amaçlı faaliyetlere karışmak,
- 6) Uzun süreli firar etmek,
- 7) Disiplinsizliği alışkanlık hâline getirmek,
- 8) İffetsiz bir kimse ile evlenmek veya böyle bir kimse ile yaşamak,
- 9) Gayri tabii mukarenette bulunmak.

e. Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezasını gerektirecek durumun oluştuğunun disiplin amirleri tarafından tespit edilmesinden itibaren bir yıl ve her hâlde disiplin cezasını gerektiren fiil ve hâllerin işlendiği tarihten itibaren beş yıl geçtikten sonra aynı sebeple yüksek disiplin kurulu tarafından ceza verilemez(md. 39/3).

f. Yüksek disiplin kurulları tarafından verilen Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezalarına karşı idare mahkemelerinde iptal davası açılabilir(md. 43).

g. Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezasının yerine getirilmesinin sonraya bırakılması mümkün değildir(md. 44/2).

7. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) 'nin konuya bakışı:

AİHM, genelde meslekten çıkarılmaya ilişkin disiplin cezalarını Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS)'nin 6 ncı madde kapsamı dışında tutma eğilimindedir. AİHM., devlet ile memur arasındaki kamu gücüne dayalı konulara ilişkin uyuşmazlıkların (örneğin memurluğa giriş, memurluğun sona ermesi gibi) suç isnadı veya medeni hak ve yükümlülüklerle ilgili uyuşmazlıklar kapsamında değerlendirilemeyeceğine karar vererek, bu tür uyuşmazlıkların AİHS'nin 6. maddesindeki güvencelerden yararlanması mümkün olmayan idari uyuşmazlıklar olduğu kanaatindedir.

Atgento-İtalya davasının kararında (2 Eylül 1997, Reports 1997-V, paragraf 18), AİHM şunu belirtmiştir: “Avrupa Konseyi’ne üye Devletler’in birçoğunda devlet memurları ile özel hukuk kapsamına giren çalışanlar arasında temel bir ayırım olduğu Mahkeme tarafından gözlemlenmiştir. Bunun neticesinde “devlet memurlarının işe alınışı, kariyerleri ve hizmetlerine son verilmesine ilişkin uyuşmazlıkların genel bir kural olarak 6. Madde’nin 1. fıkrası kapsamı dışında” kaldığı kanısı doğmuştur (bkz. Massa-İtalya davası, 24 Ağustos 1993 tarihli karar, Seri A No. 265-B, s. 20, paragraf 26, ve Neigel-Fransa davası, 17 Mart 1997 tarihli karar, Reports of Judgments and Decisions 1997-II, s. 410-411, paragraf 43.)”¹³

AİHS.nin 6. maddesinin ilk fıkrası, bu hükmün medeni hak ve yükümlükler ile ceza hukukuna ilişkin uyuşmazlıkların esasını karara bağlayacak mahkemeler nezdinde uygulama alanı bulacağını amirdir. Dolayısıyla disiplin yaptırımları, idare tarafından tesis edildiklerinden, bunların tesis edilmesi sürecinde AİHS. uygulama alanı bulmaz. Esasen, idare tarafından memur ve diğer kamu görevlilerine karşı tesis edilen idari işlemlere karşı açılan davalar dahi uzun süre 6. maddenin kapsamında görülmemiştir.¹⁴ Örneğin; Pellegrin kararında, deniz aşırı ülkelerde görev yapmasına sağlığı elvermediğinden sözleşmesi yenilenmeyen davacının idari mahkemedeki davasının uzun sürdüğü iddiasıyla yaptığı başvuruya ilişkin bu kararda, devletin egemenlik alanıyla ilgili bir görevde bulunanlara, görevleri kapsamında uygulanan idari işlemlerin kamu hukukunu ilgilendirdiğinden medeni hak kapsamında bulunmadığına, dolayısıyla m.6’nin korumasından yararlanamayacağına karar vermiştir.¹⁵

¹³ Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarından Örnekler, Avrupa Konseyi Yayınları, Kasım 2003 Almanya, http://www.anayasa.gov.tr/files/insan_haklari_mahkemesi/kitaplar/aihm_kararlarindanornekler.pdf, S.Erişim T: 9.11.2015

¹⁴ Muratoğlu, Tahir: “Yargısal Faaliyetler Bağlamında Tesis Edilen Disiplin Yaptırımları Ve Bu Yaptırımların Hukuka Uygunluğu”, Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 19, Sayı: 30-31, Yıl: 2014, s.101-102

¹⁵ Gilles Pellegrin isimli Fransız vatandaşının Fransa’ya karşı açtığı davada AİHM. Büyük Dairesi, makul süre içinde davanın görülmesine ilişkin hükmün devlet ile memuru arasındaki ilişkinin medeni hukuk ilişkisi olmadığından bahisle 6. madde kapsamında

Yine, Yüksek Askeri Şura (YAŞ) kararları ile TSK.den ayırma işlemine tabi tutulan askeri personel ile ilgili 16 davada da kabul edilemezlik kararı vermiştir.¹⁶ Örneğin, O.S./Türkiye Davasında;¹⁷ uyuşmazlık, başvuruçunun disipline aykırı tutumu nedeniyle ordudan ihraç edilmesi ile ilgilidir. İhraç işlemi, başvuruçunun hal ve hareketlerinin askeri yetkililer tarafından orduda kalacak bir subayın olması gereken hal ve hareketlerine aykırı olduğu, tavır ve tutumlarının askeri disipline ve laiklik ilkesine ters düştüğünün tespitine dayandırılmıştır. Mahkeme, taraf devletle ilgili arasındaki özel bir güven ya da sadakat ilişkisinin uyuşmazlığın merkezinde yer aldığı kanaatinde. Dolayısıyla başvuruçunun Sözleşme'nin 6. maddesinde güvence altına alınan hakların dışında bırakılması bir temele dayanmaktadır. Bu gerekçeyle AİHS'nin 06(1-i) maddesinin uygulanabilir olmadığına karar vermiştir. AİHM, Yüksek Askeri Şura kararının temel olarak yalnızca başvuruçunun özel hayatı ile aile yaşantısı ya da eşinin giyim tarzı gibi unsurlardan değil, başvuruçunun askeri disipline zarar verecek nitelikteki davranış ve faaliyetleri ile laiklik ilkesine aykırı hal ve hareketlerinden kaynaklandığı sonucuna varmıştır. Şikayetin ikinci kısmı bakımından ise Mahkeme, başvuruçunun bunu bir delil başlangıcı ya da ayrıntılı açıklamalara dayandıramamış olduğu sonucuna

değerlendirilemeyeceğine ve bu nedenle davanın reddine karar vermiştir. Avrupa Toplulukları Divanı'nın içtihatı çerçevesinde ve tek pazarın oluşturulması için koşulları dikkate alan Komisyon'a göre. 48. maddenin 4. paragrafı. Devletin ve diğer benzeri kurumların kapsamına giren istisnaları; Silahlı Kuvvetler. Polis ve diğer kolluk güçleri, yargıçlık, vergi idaresi ve dış işleri gibi faaliyetler olarak belirlemiştir. Ayrıca bu istisna kapsamına devlet bakanlıklarında, bölgesel hükümetlerde, yerel yönetimlerde ve diğer benzer kurumlarda merkez bankalarında çalışan memurlara da devletin kamu gücü etrafındaki faaliyetleri ifa etmeleri veya diğer kamu tüzel kişileri adına hukuki işlemlerin hazırlanması, uygulamaya konulması, bunların uygulanmasının denetimi ve bağımsız kurumların vesayeti ile ilgili görevler de dahil edilmiştir(Pellegrin, 1999).

¹⁶ Batür Erbek -Duran ve Diğerleri -Toraman - Özden - Gökden ve Karacol- Kaplan ve Diğerleri -Gümüşalan - Doğan - Durgun - Erez -Denden ve Diğerleri - Yıldırım - Gülgönül - Abul -Dere -Türkiye 1998; 16 davada da, benzer başvurular hakkında kabul edilmezlik kararı vermiştir.

¹⁷ O.S/Türkiye davası, .AİHM.2.D., Karar Tarihi: 11.09.2007, Başvuru no: 59773/00

varmıştır. Bu gerekçeyle AİHS'nin 35(3) maddesinin ihlaline ilişkin şikayetin kabul edilebilir olmadığına karar vermiştir. Bir başka kararında ise sendika üyesi memura verilen aylıktan kesme cezasına ilişkin disiplin işlemleri adil yargılanma hakkı kapsamında kabul edilmemiştir.¹⁸

Ancak zaman içerisinde AİHM. meslekten çıkarma sonucunu doğuran bazı disiplin cezalarına ilişkin davaları kabul edilebilir bulmuştur. AİHM, daha öncesine kadar, ordu, yargı ve emniyet mensupları hakkında açılan disiplin soruşturmalarını ve meslekten atılma kararlarını devletin egemenlik alanına girdiği gerekçesiyle kabul edilebilir bulmazken, 2007 yılında Finlandiya'ya yönelik aldığı "Eskelinen" kararıyla devlet memurlarının da taleplerini kabul etmeye başlamıştır. AİHM, 2007 yılında karara bağlamış olduğu Vilho Eskelinen ve Diğerleri/ Finlandiya Davası'nda bu içtihadını terk etmiş ve Sözleşmede yer alan hakların kural olarak kamu görevlileri için de geçerli olacağına karar vermiştir. Buna göre kamu görevlileri ile idare arasındaki uyumsuzlukların yargıya taşınması durumunda, kamu görevlileri Sözleşmenin 6. maddesindeki haklardan kural olarak faydalanacaktır. Ancak bu haklar yargı mercileri tarafından yürütülen faaliyetlere ilişkin olduğundan, idari merciler tarafından yürütülen disiplin faaliyetleri açısından bu hakların geçerli olmayacağı açıktır.¹⁹

AİHM, Eskelinen içtihadına dayanarak Cumhuriyet savcısı S.K.'yu görevden alan Hakimler Savcılar Yüksek Kurulu (HSYK) kararını da, AİHS'nin 13. maddesinin 10. maddesiyle bağlantılı olarak ihlali olarak kabul etmiştir. Bu cümleden olarak AİHM, Finlandiyalı 5 polis memurunun açtığı Eskelinen davasını karara bağlayan kararında²⁰, AİHS'nin 6/1 maddesinin Devlet ile kamu görevlilerinin taraf olduğu davalara uygulanabilirliğine ilişkin içtihadını gözden geçirmiş ve AİHS'nin 6/1 maddesinin sözkonusu davaya uygulanabilir olduğunu kaydederek Hükümet'in ön itirazını reddetmiştir.

¹⁸ Zengin Türkiye, 03.04.1995, 23/43/93

¹⁹ Bkz. Muratoğlu, Tahir: A.g.e., s.102

²⁰ Vilho Eskelinen ve Diğerleri/Finlandiya, Başvuru no. 63235/00

Yine, AİHM bir kararında da, Silahlı Kuvvetlere hakaret gerekçesiyle başvuranın HSYK kararıyla savcılık görevinden (meslekten) çıkarılmasına ve avukatlık mesleğini icradan men edilmesine yol açan yaptırımın başvuranın ifade özgürlüğü hakkına yönelik müdahale için güdülen meşru amaçlardan hiç biriyle orantılı olmadığı sonucuna varmış ve AİHS'nin 10. maddesinin (ifade özgürlüğü) ihlal edildiğine karar vermiştir. Başvuruyu AİHS'nin 10. maddesinden hareketle 13. madde (etkili başvuru hakkı) kapsamında da kabul edilebilir bulan AİHM ayrıca, HSYK kararlarına karşı yargı yolunun kapalı olması ve itirazı inceleyen 11 kişilik Kurul'da, itiraz edilen karara katılan üyelerin de bulunması sebepleriyle etkili bir itiraz yolu öngörülmediği kabulüyle AİHS'nin 13. maddesinin 10. maddeyle bağlantılı olarak ihlal edildiğine de hükmetmiştir.²¹

Keza, güvenlik soruşturması sebebiyle askeri okuldan çıkarılan bir askeri öğrenci hakkındaki bir davada, konuyla ilgili olarak evvelce verilmiş olan Miran/Türkiye, Topal/Türkiye kararlarına atıfta bulunarak, AİHS'nin 35/3 maddesi uyarınca, şikayetin dayanaktan yoksun olmadığını, kabuledilebilir nitelikte olduğuna karar vermiştir. AİHM, şikayetin esasına ilişkin olarak ta, daha önce benzer şikayetleri incelediğini ve AİHS'nin 6/1 maddesinin ihlalini tespit ettiğini kaydetmiş (Güner Çorum/Türkiye; Aksoy (Eroğlu)/Türkiye) ve sözkonusu davada içtihatından ayrılmasını gerektirecek herhangi bir özel koşul bulunmadığını ifade etmiştir. Buna göre, başvuranın Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'ne sunulmuş olan gizli ibareli belgelere erişimine izin verilmemesi nedeniyle AİHS'nin 6/1 maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir.²²

Bu örnek kararlardan yola çıkıldığında AİHM'nin 2007 yılında Finlandiya'ya yönelik aldığı Eskelinen kararıyla devlet memurlarının da taleplerini kabul etmeye başladığı görülmektedir.

8. Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezasında süreler:

²¹ Kayasu-Türkiye, Başvuru no: 64119/00 ve 76292/01

²² Çatak-Türkiye, 6.10.2009, Başvuru no: 26718/05; Aynı mahiyette olmak üzere bkz: Cihangül/Türkiye, 2.D., 29 Eylül 2009, Başvuru no. 44292/04

Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası ile ilgili olarak 6413 sayılı TSK.Dis.K. ve TSK.Yük.Dis.Krl.Yönt.de bazı süreler öngörülmüştür. Bu süreleri, ilgili oldukları konulara göre şu şekilde tasnif ve açıklamak gerekir.

a. Soruşturma ve tahkikat ile ilgili süreler:

1) TSK.Dis.K.nun 20 inci ve TSK.Yük.Dis.Krl.Yönt.nin 9 uncu maddesi kapsamında açıklanan disiplinsizlikler sebebiyle, işlemlerin doğrudan disiplin amirleri tarafından başlatılması durumunda, yüksek disiplin kurulu dosyasının yetkili komutanlığa gönderilmesi kural olarak 1 aydır(TSK.Yük.Dis.Krl.Yönt. 13/9). Yüksek disiplin kurulu dosyasının gönderilmesine ilişkin engel hallerin bulunması durumunda ise, bu süre engel hallerin ortadan kalkmasıyla başlar. Savunma için verilen süreler bir aylık süreye dahil edilmez.

2) Yine TSK.Dis.K.nun 21 ve TSK.Dis.Krl.Yönt.nin 10 uncu maddesi kapsamında, yani disiplin ceza puanına bağlı olarak Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası verilmesini gerektiren hallerde ise, yüksek disiplin kurulu dosyası son cezanın kesinleştiği tarihten itibaren bir ay içinde yetkili komutanlığa gönderilir. Yüksek disiplin kurulu dosyasının gönderilmesine ilişkin engel hallerin bulunması durumunda ise, bu süre engel hallerin ortadan kalkmasıyla başlar. Savunma için verilen süreler bir aylık süreye dahil edilmez.

3) Silahlı Kuvvetlerden ayırma işlemine ilişkin sürecin disiplin amirleri tarafından başlatıldığı hallerde, yüksek disiplin kurulu dosyası, personel başkanlığına gönderildiği tarihten itibaren üç ay içinde kurulda görüşülür. İlave inceleme yapılmasının gerekli olduğu durumlarda bu süre kurul başkanı tarafından bir katına kadar uzatılabilir(TSK.Dis. Krl.Yönt. 13/1).

4) Genelkurmay Başkanının eldeki bilgi ve belgelere ya da gerekli görmesi üzerine yaptırdığı disiplin soruşturması sonucuna göre hakkında bu cezanın verilmesine kanaat getirdiği personelin dosyaları bir karar verilmek üzere doğrudan yetkili yüksek disiplin kuruluna sevk edilir(md. 13/3). İşte yetkili komutanlığın personel başkanlığınca TSK.Yük.Dis. Krl.Yönt.nin Ek-2 sayılı örneğine uygun olarak hazırlanan yüksek disiplin kurulu dosyası, Genelkurmay Başkanlığınca gönderilen soruşturma dosyasının personel başkanlığına ulaştığı tarihten itibaren üç ay içinde yüksek disiplin kurulunda görüşülür.

İlave inceleme yapılmasının gerekli olduğu durumlarda bu süre bir katına kadar uzatılabilir(Yönt. 15/2).

5) Yüksek disiplin kurulu kararı, karar tarihini izleyen 10 iş günü içinde TSK.Yük.Dis.Krl.Yönt.nin Ek-4'deki örneğe göre gerekçeli olarak yetkili komutanlığın personel başkanlıklarınca, adli müşavirlikler veya hukuk müşavirlikleri ile koordineli olarak hazırlanır(Yönt. 18/3).

Bu süreler idarenin iç işleyişine dair süreler olup, uygulayıcı makamlara düzgün ve zamanında işlem yapmalarını teminen konulmuştur. Dolayısıyla bunlara riayetsizlik, hak düşürücü bir etki yapmaz, ayrıca bunlar zamanaşımına ilişkin süreler de değildir. Kural olarak bunlar iptal davasına konu olmazlar.

b. Savunma ile ilgili süreler:

1) Savunma hazırlanması için ilgili personele tanınması gereken süre, isnat olunan hususların ve savunma istem yazısının açıkça ve yazılı olarak ilgiliye tebliği ile başlar. Savunma süresi kural olarak, üç iş gününden az ve on iş gününden fazla olamaz(md. 22/4).

2) Savunması istenen personelin yazılı talepte bulunması durumunda ise, toplamda on iş gününü geçmeyecek şekilde savunma için ilave süre verilebilir(md. 22/4).

3) Yazılı savunma haricinde, yüksek disiplin kurulu tarafından gerek görülmesi veya ilgili personelin talepte bulunması halinde personel sözlü olarak da ifade vermeye çağrılabilir. Bu durumda, bildirim süresi, ilgili personele toplantı tarihinden en az on iş günü önce tebligat yapılır(md. 22/5.a).

4) Durumu görüşülecek personelin, kurul toplantısından en az üç iş günü önce sözlü ifade vermek isteyip istemediğini bir dilekçe ile kurula bildirmesi mümkündür(md. 22/5.b)

Görüldüğü üzere bu sürelerin asgari miktarları, ilgili personele savunma yapabilmesi için öngörülen en az süreler olup, bunlara uyulmaması bir hakkın ortadan kaldırılması anlamına gelir ve Kanuna aykırılık sebebiyle iptal sebebi teşkil eder. Ancak

azami sürelerin aşılması durumunda ise, savunma sakatlanmaz. Dolayısıyla ilgili personel lehine durum yaratan bu halin, iptal sebebi kabul edilmeyeceği açıktır.²³

c. Zamanaşımı süreleri:

1) Tahkikata başlayarak Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezasını vermek için gerekli olan alt süre, Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezasını gerektiren durumun oluştuğunun disiplin amirleri tarafından tespit edilmesinden itibaren bir yıldır(TSK.Dis.K. 39/3, TSK.Yük.Dis.Krl. Yönt. 25).

2) Tahkikata başlayarak Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezasını vermek için gerekli olan üst süre ise, disiplin cezasını gerektiren fiil ve hallerin işlendiği tarihten itibaren beş yıldır. Bu süre geçtikten sonra aynı sebeple yüksek disiplin kurulu tarafından ayırma cezası verilemez (TSK.Dis.K. 39/3, TSK.Yük.Dis.Krl.Yönt. 25).

3) Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası kesinleşmesini müteakip yerine getirilir. TSK.Dis.K.nun 44 üncü maddesinin 2 inci fıkrasında öngörülen zorunluluk hallerinde yerine getirmenin ertelenmesine ilişkin hüküm, Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezasında uygulanmaz. Zira yerine getirilmesinin sonraya bırakılmasına ilişkin kuralı öngören 2. fıkrada bu cezanın hariç olduğu açıkça vurgulanmıştır. Dolayısıyla ayırma işlemi derhal yapılır.

d. Dava süre aşımı:

Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezalarına karşı idare mahkemelerinde iptal davası açma süresi, yüksek disiplin kurulu kararının ilgiliye tebliğinden itibaren başlamak üzere, kural olarak 60 gündür. Ancak Türk karasuları dışındaki gemilerde verilen cezalarda, dava açma süresi geminin bağlı bulunduğu üsse/limana dönmesiyle başlar(md. 43/2).

II- SİLAHLI KUVVETLERDEN AYIRMA KARARININ FİİLİ SONUÇLARI:

(6413 SK.nun 13 üncü) Maddenin birinci fıkrasında, Silahlı Kuvvetlerden ayırma kararının fiili sonuçları düzenlenmiştir. Buna göre, bu cezayı alan personelin Türk Silahlı Kuvvetlerinden ilişiği kesilecektir. Statüden çıkarma işlemine ilişkin izlenecek usul,

²³ Bkz. Işıklar, Celal: A.g.e., s.275

personelin tabi olduğu mevzuata uygun olarak yapılacaktır. Örneğin, sözleşmeli statüde çalışan personel açısından sözleşmenin feshi söz konusudur(Madde Gereğesi).

Maddenin birinci fıkrasında, Silahlı Kuvvetlerden ayırma kararının fiili sonuçları düzenlenmiştir. Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası, subay, astsubay ve uzman erbaşlar ile sözleşmeli erbaş ve erler hakkında verilebilecek bir disiplin cezasıdır(md. 11/1-f). Erbaş ve erler hakkında uygulanmaz. Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası alan yedek subaylar, ilgili kanunlara göre belirlenen kalan askerlik hizmetlerini er rütbesi ile tamamlarlar(md. 13/7). Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası, personelin tabi olduğu mevzuat hükümlerine göre Türk Silahlı Kuvvetlerinden ilişkisinin kesilmesi veya durumuna göre sözleşmesinin feshedilmesi sonucunu doğurur. Bu hükme göre, bu cezayı alan muvazzaf personelin Türk Silahlı Kuvvetlerinden ilişkisi kesilecek, sözleşmeli personelin ise sözleşmeleri feshedilecektir.

Asker kişilerin statüsünü sona erdiren ve Silahlı Kuvvetlerden ilişkisinin kesilmesine etken olan hallerle ilgili farklı müesseseler mevcuttur. Bunlar; Türk Silahlı Kuvvetlerinden çıkarılma(As.C.K. 30), istifa(TSK.Per.K. 9, 112/1,2, 115, 116), istifa etmiş sayılma halleri(TSK.Per.K. 112/3) emeklilik(TSK. Per.K. 8, 5434 sayılı TC. Emekli Sandığı K. 40) vb. Özel kanunlarda yer alan ve sözleşmenin feshedilmesine neden olan hallerin gerçekleşmesi durumunda da kişinin sözleşmesi ve statüsü sona ermektedir. Ancak bu müesseselerin, 6413 sayılı TSK.Dis.K.nun 13 üncü maddesinde usul ve esasları gösterilen Silahlı Kuvvetlerden ayırma disiplin cezası ile bir benzerliği bulunmamaktadır.

6413 sayılı TSK.Dis.K.da yer alan Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası, evvelce TSK.Per.K.nun 50 ve 94 maddelerinde yer alan disiplinsizlik ve ahlaki durum sebebiyle ayırma işlemlerine ilişkin hükümleri bünyesine almıştır. Nitekim, Kanunun yürürlüğe girmesiyle, bu Kanunun 45/6 ncı maddesiyle TSK.Per.K.nun konuya ilişkin hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır. Keza, As.C.K.nun 153 üncü maddesinde bulunan ve askeri mahkemelerin, feri cezayı asli ceza olarak tatbik ettiği hallerden olan TSK.den çıkarma cezasına ilişkin hüküm de, TSK. Disiplin Kanununa aktarılmıştır. Bunun yanında, As.C.K.nun 153 üncü maddesinde gösterilen fiilleri işleyenlerin de (iffetsiz bir kimse ile evlenmek veya böyle bir kimse ile yaşamak: 20/1-g; gayri tabii mukarenette bulunmak:

20/1-ğ) TSK.Dis.K. göre Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası ile cezalandırılması yönünde bir düzenlemeye gidilmiştir. Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezasını alanlar, seferberlik ve savaş halleri haricinde Türk Silahlı Kuvvetlerinde herhangi bir şekilde görev alamazlar. Ancak, Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası alan yedek subaylar, ilgili Kanunlara göre belirlenecek kalan askerlik hizmetlerini er rütbesi ile tamamlarlar(Bkz: TSK.Dis.K. 13/7, TSK.Yük. Dis.Krl.Yönt. 19/3).

Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası verilenlerin yüksek disiplin kurulu kararlarının bir nüshası, işlemlerin tamamlanması için ilgili birimlere gönderilir. Bu birimler tarafından; Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası verilen yedek subayların kalan askerlik hizmetlerinin er rütbesi ile tamamlanmasına yönelik işlemler, Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası verilen diğer personelin Türk Silahlı Kuvvetlerinden ilişkisinin kesilmesi veya sözleşmesinin feshi işlemleri, tabi oldukları mevzuata uygun olarak yerine getirilir(TSK.Yük.Dis.Krl.Yönt.19/4).

Statüden çıkarma işlemine ilişkin izlenecek usul, personelin tabi olduğu mevzuata uygun olarak yapılacaktır. Örneğin, sözleşmeli statüde çalışan personel açısından sözleşmenin feshi söz konusudur. Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası verilmesine ilişkin karar; Türk Silahlı Kuvvetlerinden ilişkisinin kesilmesine, sözleşmesinin feshine veya yedek subayların askerliğini er olarak tamamlamasına ilişkin işlemlerin sonuçlandırılmasını müteakip personele tebliğ edilir(Yönt. 19/5). Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası verilmesi kararlarının yerine getirilmesinin sonraya bırakılmasına karar verilemez(Yönt. 19/6).

Diğer yandan, maddenin 1. fıkrasına eklenen cümleyle (1/2/2018- 7073 SK. md. 90); yükümlülük veya sözleşme süresi sona ermeden Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası alan personelin, kalan yükümlülük veya sözleşme süresince Milli Savunma Bakanlığı ve/veya Türk Silahlı Kuvvetleri nam ve hesabına verilen eğitimler, kurslar ve seminerler sonucunda elde ettikleri diploma, sertifika, uzmanlık belgesi, kurs bitirme belgesini kullanamayacakları ve bunlara bağlı olarak herhangi bir meslek icra edemeyecekleri hükmolunmuştur. Buradan anlaşılacağı üzere bu yasaklama, yükümlülük ve sözleşme süresi ile sınırlıdır. Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası verilen personelin statüsüne göre bu süreler değişiklik göstermektedir.

TSK.Per.K.nun "Subayların ve astsubayların yükümlülüğü" başlıklı 112 inci maddesi, muvazzaf subay ve astsubayların, subay ve astsubay nasbedildikleri tarihten itibaren fiilen onbeş yıl hizmet etmedikçe istifa edemeyeceklerini öngörmektedir. Buna göre hakkında Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası verilen subay ve astsubayların kalan yükümlülük süreleriyle sınırlı olarak, Milli Savunma Bakanlığı ve/veya Türk Silahlı Kuvvetleri nam ve hesabına verilen eğitimler, kurslar ve seminerler sonucunda elde ettikleri diploma, sertifika, uzmanlık belgesi, kurs bitirme belgesini kullanamayacaklar ve bunlara bağlı olarak herhangi bir meslek icra edemeyeceklerdir.

Örneğin, nasbindan 6 yıl sonra hakkında böyle bir ceza verilen subay veya astsubayın, kalan yükümlülük süresi 9 yıl olduğuna göre, bu süre içerisinde bu haklardan yararlanamayacağı görülmektedir. Bu durum özellikle pilotaj, dalgiç vb. eğitimlerde elde edilen diploma, sertifika, uzmanlık belgesi veya kurs bitirme belgesi yönünden geçerli olacaktır. Sözleşmeli personel açısından ise, kısıtlama geri kalan sözleşme süreleriyle sınırlıdır.

Örneğin 4678 sayılı Söz. Sb. ve Astsb. K.nun 6 ıncı maddesi, sözleşme sürelerinin üç yıldan az dokuz yıldan fazla olmamak belirleneceğini amirdir. Bu hüküm uyarınca sözleşmesi 5 yıl süreli olan bir sözleşmeli subay veya astsubayın, sözleşmesinin 3 üncü yılı bittiğinde Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezasına muhatap olması durumunda, geri kalan iki yıl içinde bu haklarını kullanamaz. Her iki halde de, bu sürelerin dolmasından sonra bu hakların kullanılabilmesi anlaşılmaktadır. Aynı durum, uzman erbaşlar ve sözleşmeli erbaş ve erler içinde geçerlidir.

III- SİLAHLI KUVVETLERDEN AYIRMA CEZASINI VERMEYE YETKİLİ MAKAMLAR:

(6413 SK.nun 13 üncü) Maddenin ikinci fıkrasında, Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezasını vermeye yetkili makamlar belirlenmiştir. Buna göre; bu ceza, general ve amiraller haricindeki subaylar, astsubaylar, uzman erbaşlar ile sözleşmeli erbaş ve erlerin mensubu oldukları Kuvvet Komutanlıklarında oluşturulacak yüksek disiplin kurulları tarafından verilecektir. Yüksek disiplin kurulu tarafından verilen bu cezanın

yürürlüğe girmesi için, nezdinde kurulduğu Kuvvet Komutanı tarafından onaylanması gerekmektedir. General ve amirallere verilecek Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası ise, Genelkurmay Başkanlığında teşkil edilecek yüksek disiplin kurulu tarafından verilecek ve başkaca bir onaya gerek kalmadan yürürlüğe girecektir(Madde Gerekçesi).

Maddenin ikinci fıkrasında, Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezasını vermeye yetkili makamlar belirlenmiştir.

Bu fıkra, 2.1.2017 tarihli ve 681 sayılı KHK.nin 91 inci maddesiyle (Aynen kabul: 1/2/2018-7073/90 md.) değiştirilerek, Milli Savunma Bakanlığında da yüksek disiplin kurulunun oluşumu sağlanmıştır. TSK.Yük. Dis.Krl.Yönt.nin 5-8 inci maddeleri de, Türk Silahlı Kuvvetleri yüksek disiplin kurullarının teşkili, yapısı, görev ve yetkileri ile sekreteryaya hizmetleri konularını düzenlemektedir.

1. Yetkili organlar:

İkinci fıkraya göre Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası vermeye yetkili organlar şunlardır:

a. General ve amiraller hariç subay, astsubay, uzman erbaşlar ile sözleşmeli erbaş ve erler için: General ve amiraller hariç subay, astsubay, uzman erbaşlar ile sözleşmeli erbaş ve erler için Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası; Milli Savunma Bakanlığı ile kuvvet komutanlıklarında teşkil edilecek yüksek disiplin kurulları tarafından verilir. Bu kararlar, ilgisine göre Milli Savunma Bakanı veya ilgili kuvvet komutanı onayı ile yerine getirilir(md. 13/2).

b. General ve amiraller için: General ve amiraller hakkında verilecek Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası ise, Milli Savunma Bakanlığı yüksek disiplin kurulu tarafından verilir ve bu kararlar Cumhurbaşkanının onayı ile yerine getirilir(md. 13/2). Yüksek Disiplin Kurullarının kimlerden oluşacağı hususu, TSK.Dis.K.nun 13/4 ve TSK.Yük.Dis.Krl.Yönt.nin 6 inci maddesinde düzenlenmiştir.

2. Cezaların onay makamı:

a. General ve amiraller hariç subay, astsubay, uzman erbaşlar ile sözleşmeli erbaş ve erler hakkında: Bu kişiler hakkında Yüksek disiplin kurulu tarafından verilen Silahlı

Kuvvetlerden ayırma cezasının yürürlüğe girmesi için, nezdinde kurulduğu Milli Savunma Bakanı ve Kuvvet Komutanı tarafından onaylanması gerekmektedir.

b. General ve amirallere verilecek cezalar hakkında: General ve amirallere verilecek Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası ise, Milli Savunma Bakanlığı yüksek disiplin kurulu tarafından verilir ve bu kararlar Cumhurbaşkanının onayı ile yerine getirilir

3. Cezaların yerine getirilmesi:

General ve amiraller hariç subay, astsubay, uzman erbaşlar ile sözleşmeli erbaş ve erler hakkında yüksek disiplin kurulu tarafından verilen Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezasının nezdinde kurulduğu Milli Savunma Bakanı ile Kuvvet Komutanı tarafından onaylanması ile tekemmül edeceği açıktır. Dolayısıyla yerine getirilmesi de, bu aşamadan sonra ilgiliye tebliğ ile birlikte olacaktır. General ve amirallere verilecek Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası ise, Milli Savunma Bakanlığı yüksek disiplin kurulu tarafından verilir ve bu kararlar Cumhurbaşkanının onayı ile yerine getirilir.

IV- SİLAHLI KUVVETLERDEN AYIRMA CEZASININ VERİLME USULÜ:

(6413 SK.nun 13 üncü) Maddenin üçüncü fıkrasında, Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezasının verilmesine yönelik usul belirlenmiştir. Bu fıkarda, cezanın verilmesi ile ilgili sürecin üç farklı şekilde başlatılabilmesi öngörülmüştür. Buna göre;/Birinci yöntem; ayırma cezası verilecek personelin disiplin amirlerinden en az ikisinin teklifi üzerine ayırma dosyasının yüksek disiplin kuruluna gönderilmesidir. Burada belirtilmiş olan disiplin amirleri ifadesi, Kanunun 3 üncü maddesindeki tanım kapsamında ele alınacaktır. Silahlı Kuvvetlerden ayırma kararı verilmesi gereken bir personel hakkındaki işlem, ilk disiplin amiri tarafından başlatılabilir ve silsileler yolu ile işlem devam eder. Ancak, ilk disiplin amiri veya üst disiplin amirlerinin işlem yapmaması üzerine gerek görülmesi hâlinde herhangi iki üst disiplin amiri tarafından da ayırma sürecine ilişkin işlem başlatılabilecektir.İkinci yöntem; eldeki bilgi ve belgelere dayalı olarak yüksek disiplin kurulu tarafından dosyanın resen gündeme alınması olarak kabul edilmiştir. Yani, personel hakkında yüksek disiplin kurulunun teşkil edildiği komutanlık karargâhında Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası gerektirebilecek bilgi ve belgeler bulunması hâlinde, ayırma sürecinin başlatılabilmesi için disiplin amirlerinin işlem

yapması beklenmeyerek yüksek disiplin kurulu tarafından ayırma süreci başlatılabilecektir./Üçüncü yöntem; Türk Silahlı Kuvvetlerindeki en üst disiplin amiri konumunda bulunan Genelkurmay Başkanı (ve Milli Savunma Bakanı: 681 sayılı KHK/91) tarafından sürecin başlatılmasıdır. Buna göre Genelkurmay Başkanı (ve Milli Savunma Bakanı), kendisine ulaşan bilgi ve belgelere dayanarak veya yaptırdığı bir disiplin soruşturması sonucuna göre hakkında bu tür bir ceza verilmesine kanaat getirdiği personeli doğrudan yetkili yüksek disiplin kuruluna sevk edebilecektir(Madde Gereğesi).

Maddenin üçüncü fıkrasında, Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezasının verilmesine yönelik usul belirlenmiştir. Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezasının verilmesi ile ilgili sürecin üç farklı şekilde başlatılabilmesi mümkün kılınmıştır.

Bunlar aşağıda açıklandığı şekildedir:

1. Disiplin amirlerinden en az ikisinin teklifi üzerine başlatılması:

a. Birinci yöntem; ayırma cezası verilecek personelin disiplin amirlerinden en az ikisinin teklifi üzerine ayırma dosyasının yüksek disiplin kuruluna gönderilmesidir. Disiplin amirleri, kanunlarla kendilerine verilmiş yetkiler çerçevesinde, maiyetinin TSK.Yük.Dis.Krl. Yönetmeliği kapsamında Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezasını gerektirecek bir disiplinsizlik içinde olup olmadıklarını tespit etmekten ve bu kapsamda her türlü bilgi ve belgenin düzenlenmesinden sorumludur(Yük.Dis. Krl.Yönt. 13/1). Bu

kapsamda olmak üzere ayırma işlemi, ilk disiplin amiri tarafından başlatılır ve silsile yolu ile devam eder. Burada belirtilmiş olan disiplin amirleri ifadesi, TSK.Dis.K.nun 3 üncü maddesindeki tanım kapsamında ele alınacaktır. Yani disiplin amirleri ibaresi, disiplin amiri ile üst disiplin amirlerini ifade etmektedir(md. 3/1-ç). Bu durumda, ilk disiplin amiri tarafından başlatılan Silahlı Kuvvetlerden ayırma kararı verilmesi teklifine ilişkin işlem, silsileler yolu ile daha üst makamlara intikal ettirilir.

b. Ancak, ilk disiplin amiri veya üst disiplin amirlerinin işlem yapmaması üzerine, gerek görülmesi hâlinde herhangi iki üst disiplin amiri tarafından da ayırma sürecinin işleyişine ilişkin işlem başlatılabilecektir. Bu halde gerçekleştirilecek ayırma işleminin teklif süreci, TSK. Yük.Dis.Krl.Yönt.nin 13 üncü maddesinde ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.

c. TSK.Dis.Krl.Yönt.nin 13 üncü maddesinde gösterilen bu süreç, şunları içermektedir:

1) *Disiplin amirlerinin sorumluluğu ve olayla ilgili soruşturmanın başlatılması:* Disiplin amirleri, kanunlarla kendilerine verilmiş yetkiler çerçevesinde, maiyetinin, Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezasını gerektirecek bir disiplinsizlik içinde olup olmadıklarını tespit etmekten ve bu kapsamda her türlü bilgi ve belgenin düzenlenmesinden sorumludur(Yönt.13/1). Maiyetinden birinin Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezasını gerektiren disiplinsizliklerden birini teşkil edebilecek bir fiilini veya durumunu herhangi bir şekilde öğrenen disiplin amirleri, olayın araştırılması gerektiğine kanaat getirirse, yazılı olarak görevlendireceği soruşturmacılar vasıtasıyla ya da şahsen 6413 sayılı TSK.Dis.K.nun 7 nci maddesi uyarınca disiplin soruşturması yapar. Ayrıca, disiplin amirleri gerekli görmeleri halinde disiplin soruşturmasının yapılmasını üst disiplin amirlerinden de talep edebilir(Yönt. 13/2).

2) *Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezasını gerektiren bir disiplinsizliğin gerçekleştiği kanaatine varılması:* Disiplin amirleri, soruşturma sonucunda personelinin Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezasını gerektiren bir disiplinsizliği gerçekleştirdiği kanaatine varması halinde personel hakkında Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası verilmesine dair hazırlık işlemlerini başlatır(Yönt. Md.13/2).

3) *Disiplin soruşturması sonuç raporu*: Disiplin soruşturması sonucunda disiplin soruşturma sonuç raporu tanzim edilir ve yüksek disiplin kurulu dosyasına eklenir(Yönt. 13/2).

4) *Teklif usulü*: Disiplin amirlerinin teklifi ile Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası hazırlık işlemlerinin başlatılabilmesi için; disiplin amirlerinden en az ikisinin Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası verilmesi teklifinde bulunması gerekir(TSK.Dis.K. 13/3; Yönt. 13/3). Ancak Yönt.nin 10 uncu maddesi gereği, disiplin ceza puanına bağlı olarak Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası verilecek personel hakkındaki teklifin ilk iki disiplin amiri tarafından yapılması esas olmakla birlikte bu durum; diğer disiplin amirleri tarafından ayırma işleminin başlatılmasına engel teşkil etmez. Ayırma cezası verilmesi teklif edilmesi gereken bir personel hakkında işlem yapılmadığının disiplin amirleri dışındaki amirler tarafından tespit edilmesi halinde, bu durum üst disiplin amirlerine ve yetkili komutanlığa bildirilir(Yönt. 13/3).

5) *Belli süre beraber çalışma koşulu aranmayacağı*: Disiplin amirlerinin teklifte bulunabilmesi için, işlem başlatılacak personel ile belirli bir süre beraber çalışma şartı aranmaz(Yönt. 13/4).

6) *Zamanaşımına dikkat etmek şartıyla teklifin her zaman yapılabileceği*: Disiplin amirleri, Kanun ve Yönt.de ki usul ve esaslar çerçevesinde her zaman Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası verilmesi teklifinde bulunabilir(Yönt. 13/5). Ancak 1 yıllık soruşturma ve 5 yıllık ceza zamaşımı halleri göz önünde bulundurulmalıdır(Yönt. 25).²⁴

7) *Yüksek disiplin kurulu dosyası hazırlanması sorumluluğu - Dosya muhteviyatı*: Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası verilmesine ilişkin işlem başlatılacak personel hakkındaki yüksek disiplin kurulu dosyası; Milli Savunma Bakanlığı ve kuvvet komutanlıklarında asgari tugay ve eşidi nezaretinde, süreci başlatan disiplin amiri tarafından Yönetmeliğin Ek-2'sindeki²⁵ muhteviyata uygun olarak hazırlanır (Yönt. 13/6).

²⁴ TSK.Yük.Dis.Krl.Yönt. Madde 25 – (1) Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezasını gerektiren durumun oluştuğunun disiplin amirleri tarafından tespit edilmesinden itibaren bir yıl ve her halde disiplin cezasını gerektiren fiil ve hallerin işlendiği tarihten itibaren beş yıl geçtikten sonra aynı sebeple yüksek disiplin kurulu tarafından ayırma cezası verilemez.

Yönt.'in Ek-2 sinde yer alan yüksek disiplin kurulu dosya muhteviyatı şunları kapsamaktadır:

1. Kimliği (Adı soyadı, sınıfı ve rütbesi, sicil numarası, TC. kimlik numarası, birliği, medeni hali, çocuk sayısı),

2. Özgeçmişi (Doğum yeri ve tarihi, baba adı, kaynağı),

3. Ayırma nedeni (YDK sevk gerekçesi, YDK sevk şekli, personeli durumu- tutukluluk/açık durumu- olay/suç özeti ve tahkikat safahati, sıralı disiplin amirlerinin kanaatleri)

4. Görevdeki durumu (Rütbelere ait sicil notları, sicil notu ortalaması, sicil belgesindeki menfi nitelik sayısı, sicil özet formu),

5. Cezalar ve uyarılar (Askeri mahkemece verilen cezalar, sivil mahkemelerce verilen cezalar, Yüksek Disiplin Kurulu tarafından daha önce verilen kararlar, Disiplin kurullarınca verilen cezalar, Disiplin amirlerince verilen cezalar),

6. Devam eden mahkeme durumu,

7. Diğer hususlar (Diğer hususlar, sağlık durumu, borç durumu)

8. Savunmalar.

Not: Kullanılmayacak bölümlerin çıkarılması veya ihtiyaç halinde ekleme yapılması durumunda ek isimleri buna göre teselsül ettirilecektir.

8) *Teklifte bulunan disiplin amirlerinin yazılı kanaatlerin dosyaya eklenmesi:* TSK.Dis.K.nun 20 inci ve Yönt.in 9 uncu maddesinde yer alan disiplinsizlikler kapsamında hazırlanan dosyaya, Yönt.'nin Ek-3'te ki örneğine²⁶ uygun olarak, teklifte bulunan ilk iki disiplin amirlerinin yazılı kanaatleri eklenir. Teklifte bulunan disiplin amirleri arasında kuvvet komutanlıklarında asgari tugay ve eşiti makam sahibi bir disiplin amirinin bulunmaması durumunda, Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası verilmesini

²⁵ Ek-2 için, Bu Kitabın muhteviyatındaki TSK. Yüksek Dis. Krl. Yönetmeliği'ne bakınız.

²⁶ Ek-3 için, Bu Kitabın muhteviyatındaki TSK. Yüksek Dis. Krl. Yönetmeliği'ne bakınız.

teklif eden üst disiplin amirinden itibaren bu seviyeye kadar olan diğer disiplin amirlerinin de yazılı kanaat ve teklifleri alınır(Yönt. 13/7).

Dosyanın Kanununun 21 inci ve Yönt.'in 10 uncu maddesi kapsamında hazırlanması durumunda, ayırma cezasını teklif eden disiplin amirlerinin dışındaki diğer amirlerin kanaat ve tekliflerinin alınma şartı yoktur(Yönt. 13/8).

Yönt.'in Ek-3 sinde yer alan disiplin amirlerinin kanaat ve ve teklifleri formu şunları kapsamaktadır:

- Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası teklif edilen personelin; adı soyadı, sınıfı ve rütbesi, sicil numarası, birliği ve görevi, T.C. kimlik numarası.

- Teklifte bulunan birinci amirin kanaat ve teklifi (Gerekçe, kanaat ve teklif, adı soyadı, sınıf ve rütbesi, görevi, imza)

- Teklifte bulunan ikinci amirin kanaat ve teklifi (Gerekçe, kanaat ve teklif, adı soyadı, sınıf ve rütbesi, görevi, imza)

- Sıralı disiplin amirinin kanaat ve teklifi (Katılıyorum /Katılmıyorum, katılmama gerekçesi, adı soyadı, sınıf ve rütbesi, görevi, imza)

- Sıralı disiplin amirinin kanaat ve teklifi (Katılıyorum /Katılmıyorum, katılmama gerekçesi, adı soyadı, sınıf ve rütbesi, görevi, imza)

- Sıralı disiplin amirinin kanaat ve teklifi (Katılıyorum /Katılmıyorum, katılmama gerekçesi, adı soyadı, sınıf ve rütbesi, görevi, imza).

Bu Formun doldurma talimatı kısmında ise şu hususlara yer verilmiştir:

(1) Yüksek disiplin kurulu dosyasının bu Yönetmeliğin 9 uncu maddesinde yer alan bir disiplinsizlikten dolayı hazırlanması durumunda teklifte bulunan disiplin amirleri gerekçeleri ile kanaat ve tekliflerini açıkça yazarlar. Teklifte bulunan disiplin amirleri arasında kuvvet komutanlıklarında asgari tugay ve eşiti makam sahibi bir disiplin amirinin bulunmaması durumunda, Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası verilmesini teklif eden üst disiplin amirinden itibaren bu seviyeye kadar olan diğer disiplin amirlerinin de yazılı kanaatleri alınır.

(2) Dosyanın 10 uncu madde kapsamında hazırlanması durumunda, ayırma cezasını teklif eden disiplin amirlerinin dışındaki diğer amirlerin kanaatlerinin alınma şartı yoktur.

(3) Formun kanaat ve disiplin amiri kimliği bölümleri elle doldurulur.

9) *Yüksek Disiplin Kurulu dosyasının bir ay içinde yetkili komutanlığa gönderilmesi zorunluluğu:* Yüksek disiplin kurulu dosyası bir ay içinde yetkili komutanlığa gönderilir. Bu bir aylık süre; Kanunun 20 ve Yönt.in 9 uncu maddesi kapsamında hazırlandığında, Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezasını gerektirecek durumun oluştuğunun disiplin amirleri tarafından tespit edilmesinden itibaren, Kanunun 21 ve Yönt.in 10 uncu maddesi kapsamında hazırlandığında ise son cezanın kesinleştiği tarihten itibaren işlemeye başlar. Yüksek disiplin kurulu dosyasının gönderilmesine ilişkin engel hallerin bulunması durumunda bu süre engel hallerin ortadan kalkmasıyla başlar. Ayrıca savunma için verilen süreler bir aylık süreye dahil edilmez(Bkz. Yönt. 13/9).

10) *Yetkili komutanlığa gelen dosyaların ilk incelemesi:* Yetkili komutanlığa gelen dosyalar; yetkili komutanlığın personel başkanlıklarınca adli müşavirlikler veya hukuk müşavirlikleri ile koordineli olarak karargâhta bulunan bilgi, belge ve dosyalar ile karşılaştırılarak, kanun ve yönetmeliklere uygunluğu, ekli belgelerin yeterliliği ve geçerliliği, Yönt.'in Ek-2 ve Ek-3'deki bilgi ve belgeleri ihtiva edip etmediği açısından incelenir. Eksik bilgi veya belgeler yetkili komutanlığın personel başkanlıkları vasıtasıyla tamamlanır(Yönt. 13/10)

11) *Yüksek Dis.Kurulunda görüşülme süresi:* Yüksek disiplin kurulu dosyası, personel başkanlığına gönderildiği tarihten itibaren üç ay içinde kurulda görüşülür. İlave inceleme yapılmasının gerekli olduğu durumlarda bu süre kurul başkanı tarafından bir katına kadar uzatılabilir(Yönt. 13/11)

12) *Savunma alma zorunluluğu:* Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezasının verilmesine ilişkin sürecin disiplin amirlerinin teklifi ile başlatılması halinde, süreci başlatan disiplin amiri tarafından; diğer durumlarda ise yetkili komutanlıklar vasıtası ile yüksek disiplin kurulları tarafından hakkında karar verilecek personelin savunması alınır(TSK.Dis.K. 13/6, 40/1, Yönt. 22/2). Disiplin soruşturması kapsamında alınan ifade, bu madde

kapsamında savunma yerine geçmez. Personelin disiplin soruşturması esnasında ifadesi alınmış olsa dahi ayrıca savunması alınır(Yönt. 22/3). Savunma alınmadan personel hakkında Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası verilemez. Ancak, firar ve izin tecavüzü gibi ilgilinin bulunamaması nedeniyle savunma almayı imkânsız hale getiren zorunlu hallerde savunma alınmaz(TSK.Dis.K. 13/6, Yönt. 22/1).

Yazılı savunmalarda, isnat olunan hususlar ile savunma için verilen süre açıkça ve yazılı olarak ilgiliye tebliğ edilir. İstirahat, hava değişimi, izin gibi nedenlerle görevde bulunmayan personele 19.2.1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanununa göre tebligat yapılır. Üç iş gününden az ve beş iş gününden fazla olmamak üzere verilecek süre içinde savunmasını yapmayan personel savunma hakkından vazgeçmiş sayılır. Savunması istenen kişinin yazılı talebi halinde, toplamda beş iş gününü geçmeyecek şekilde savunma için ilave süre verilebilir(Yönt. 22/4). Bu konuda ayrıntılı bilgi için, 13 üncü maddenin 6 fıkrasının açıklamasına bkz.

2. Yüksek disiplin kurulu tarafından başlatılması:

a. Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası verilmesine ilişkin sürecin başlatılmasındaki ikinci yöntem; eldeki bilgi ve belgelere dayalı olarak yüksek disiplin kurulu tarafından dosyanın re'sen ve doğrudan gündeme alınması olarak kabul edilmiştir(TSK.Dis.K. 13/3, Yönt. 14). Yani, personel hakkında yüksek disiplin kurulunun teşkil edildiği Milli Savunma Bakanlığı veya Kuvvet komutanlıkları karargâhında ilgili personel hakkında Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası gerektirebilecek bilgi ve belgelerin bulunması hâlinde, ayırma sürecinin başlatılabilmesi için disiplin amirlerinin işlem yapması beklenmeyerek, yüksek disiplin kurulu tarafından ayırma süreci başlatılabilecektir.

b. Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası verilmesine ilişkin sürecin yüksek disiplin kurulu tarafından resen gündeme alınması hususu, Kanunun 13/3 ve Yönt.in 14 üncü maddesinde ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. 14 üncü madde de yer alan süreç, şu hususları içermektedir:

1) *Dosyaların personel başkanlıklarınca hazırlanacağı ve yüksek disiplin kuruluna sevk edileceği hususu:* Yetkili komutanlıkların personel başkanlıkları tarafından;

a) Disiplin amirlerince teklif edilmesi gerektiği halde Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası teklifi yapılmayanların, ya da,

b) Hukuk Hizmetleri Daire Başkanlıkları²⁷ ile koordineli olarak yapılan inceleme ve değerlendirmeler sonucunda, eldeki bilgi ve belgelere göre Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası verilmesi gerektiği değerlendirilenlerin, dosyaları, Yönt.'in Ek-2 sayılı örneğine uygun olarak hazırlanır ve görüşülmek üzere yüksek disiplin kuruluna sevk edilir(Yönt. 14/1).

Yani hakkında işlem yapılacak personel hakkındaki Silahlı Kuvvetlerden ayırma disiplin cezasını gerektirebilecek nitelikte bilgi ve belgelerin mevcudiyeti halinde, disiplin amirlerinin bu konuda bir işlem yapmasına ihtiyaç duyulmadan yüksek disiplin kurulu tarafından resen ayırma işlemi süreci başlatılabilecektir.

Yukarıda açıklandığı üzere bu süreç iki şekilde söz konusu olabilecektir: Ya disiplin amirlerince teklif edilmesi gerektiği halde, Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası teklifi yapılmamış olabilir ya da yetkili kuvvet komutanlıkların ve MSB. personel başkanlığının, kendi hukuk hizmetleri başkanlıkları veya hukuk müşavirlikleri ile koordineli olarak yapılan inceleme ve değerlendirmeleri sonucunda, eldeki bilgi ve belgelere göre Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası verilmesi gerektiği değerlendirilebilir. Bu durumda olan personelin dosyaları, yetkili MSB.lığı ve komutanlıkların personel başkanlıklarınca. Yönt.'in Ek-2 sayılı örneğine uygun olarak hazırlanır ve görüşülmek üzere yüksek disiplin kuruluna sevk edilir.

²⁷ Yönetmelik metninde halen "Adli müşavirlikler veya hukuk müşavirlikleri" ibaresi yer almakla birlikte, 353 sayılı As.Mah.Krış. ve YUK.nun kaldırılması ve TSK.Per.K.na, 15.8.2017 tarihli ve 694 sayılı KHK. ile eklenen 46 ıncı maddeyle, asgari tugay (Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanlıklarında eşidi) komutanlığı nezdinde hukuk hizmetleri başkanlıkları veya birimlerinin kurulması, bunların, başta ceza, disiplin, idare, harekât ve uluslararası hukuk olmak üzere; nezdinde buldukları kıt'a komutanı veya askeri kurum amirlerinin hukuk işlerinde yardımcısı olarak görev yapacakları belirlenmiş olmakla, bu görevin hukuk hizmetleri başkanlıklarca yürütüleceği açıktır. Milli Savunma Bakanlığında bu kadro, hukuk müşavirliği şeklinde oluşturulmuştur(Bkz. 1325 SK. 1/1)

“Savunma alma zorunluluğu” Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezasının verilmesine ilişkin sürecin yüksek disiplin kurullarınca resen ve doğrudan başlatılması halinde de, yetkili komutanlıklar vasıtası ile yüksek disiplin kurulları tarafından hakkında karar verilecek personelin savunması alınır(TSK.Dis.K. 13/6, 40/1, Yönt. 22/2). Disiplin soruşturması kapsamında alınan ifade, bu madde kapsamında savunma yerine geçmeyeceğinden, personelin savunmasının ayrıca alınması gereklidir. Personelin disiplin soruşturması esnasında ifadesi alınmış olsa dahi, savunması yeniden alınır(Yönt. 22/3). Savunma alınmadan personel hakkında Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası verilemez. Ancak, firar ve izin tecavüzü gibi ilgilinin bulunamaması nedeniyle savunma almayı imkânsız hale getiren zorunlu hallerde savunma alınmaz(Yönt. 22/1).

b. Yapılacak araştırma ve incelemenin, yetkili komutanlıklar tarafından görevlendirilecek birimler tarafından yapılacağı hususu. Bu kapsamda yapılacak inceleme ve araştırmalar, MSB.lığı ve yetkili komutanlıklar tarafından görevlendirilecek birimler tarafından yapılır(Yönt. 14/2).

3. Milli Savunma Bakanınca Başlatılması:

Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası verilmesine ilişkin sürecin başlatılmasındaki üçüncü yöntem ise; sürecin Milli Savunma Bakanı tarafından başlatılmasıdır.

TSK.Dis.K.nun 13 üncü maddesinin 3 üncü fıkrasına, 2.1.2017 tarihli ve 681 sayılı KHK'nin 91 inci maddesiyle yapılan değişiklikle; bu fıkrada yer alan “Genelkurmay Başkanının” ibaresi “Genelkurmay Başkanı veya Milli Savunma Bakanının” olarak yeniden düzenlenmiştir. Daha sonra ise, 16/7/2020 tarihli ve 7250 sayılı Kanunun 17 nci maddesiyle, bu fıkrada yer alan “Genelkurmay Başkanı veya” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

Böylece, Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası verilmesine ilişkin sürecin başlatılmasındaki üçüncü yöntemin, Milli Savunma Bakanı tarafından başlatılabilmesi imkanı getirilmiştir.

Buna göre Milli Savunma Bakanı, kendisine ulaşan bilgi ve belgelere dayanarak veya gerek görmesi üzerine yaptırdığı bir disiplin soruşturması sonucuna göre hakkında

bu tür bir ceza verilmesine kanaat getirdiği personeli doğrudan yetkili yüksek disiplin kuruluna sevk edebilecektir.

Burada Milli Savunma Bakanına tanınan yetki, Kanunun 13 üncü maddesinin 2 inci fıkrasındaki yetkiden ayrı, tüm TSK.ni kapsayan bir yetkidir. Yani Milli Savunma Bakanı, Milli Savunma Bakanlığı merkez ve taşra teşkilatında görevli personel yanında, TSK.lerinde görevli diğer bütün askeri personel hakkında da bu yetkiye sahiptir.

Ayırma sürecinin, Milli Savunma Bakanı tarafından resen başlatılması ile ilgili işlemlerin tabi olacağı usul, Yönt.'in 15 inci maddesinde ayrıntılı olarak gösterilmiştir.

Yönt.'in 15 inci maddesine göre Milli Savunma Bakanlığınca başlatılacak süreç şu şekilde işleyecektir:

a. Dosyanın yetkili komutanlığa gönderilmesi: Milli Savunma Bakanının eldeki bilgi ve belgelere ya da gerekli görmesi üzerine yaptırdığı disiplin soruşturması sonucuna göre, hakkında bu cezanın verilmesine kanaat getirdiği personele ilişkin soruşturma dosyası, ilgili personel hakkında bir karar verilmek üzere doğrudan yetkili komutanlığa gönderilir(Yönt. 15/1). Milli Savunma Bakanlığı'nın bu konuda bir karar vermesi, iki şekilde söz konusu olabilir: Ya elde mevcut bilgi ve belgeler, Silahlı Kuvvetlerden ayırma sürecinin başlatılması kanaatine varmak için yeterlidir ya da bu makamın bu konuda gerek görmesi üzerine yaptıracağı disiplin soruşturmasına göre bu kanaate ulaşmış olabilir.

Yönt.'in 15 inci maddesinin bu hükmünden, Milli Savunma Bakanlığı muhatabının yetkili yüksek disiplin kurulu değil, yetkili komutanlık olduğu görülmektedir. Yetkili komutanlıktan anlaşılacak olan ise, teşkilatında yüksek disiplin kurulu kurulan komutanlıklar yani, kara deniz ve hava kuvvet komutanlıklarıdır.

b. Yetkili Komutanlığın hazırladığı yüksek disiplin kurulu dosyanın yetkili komutanlık Yüksek Disiplin Kurulunda görüşülmesi: Milli Savunma Bakanlığının, Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezasına yönelik sürecin başlatılması yönündeki istemi, yetkili komutanlığa ulaştıktan sonra; yetkili komutanlığın personel başkanlığınca Yönt.'in Ek-2 sayılı örneğine uygun olarak hazırlanan yüksek disiplin kurulu dosyası, Milli Savunma Bakanlığınca gönderilen soruşturma dosyasının personel başkanlığına ulaştığı tarihten

İtibaren üç ay içinde yüksek disiplin kurulunda görüşülür. İlave inceleme yapılmasının gerekli olduğu durumlarda bu süre bir katına kadar uzatılabilir(Yönt. 15/2).

V- YÜKSEK DİSİPLİN KURULLARININ KİMLERDEN OLUŞACAĞI VE KARAR ALMA USULLERİ:

(6413 SK.nun 13 üncü) Maddenin dördüncü fıkrasında, yüksek disiplin kurullarının kimlerden oluşacağı ve karar alma usulleri belirlenmiştir(Madde Gereğesi).

1. Yüksek disiplin kurullarının oluşturulacağı yerler:

Yüksek disiplin kurulları, Kuvvet Komutanlıkları ile Milli Savunma Bakanlığında teşkil edilir. Buna göre üç kuvvet komutanlığından birer, Milli Savunma Bakanlığında ise iki ayrı yüksek disiplin kurulu olmak üzere, TSK.de 5 adet yüksek disiplin kurulu mevcuttur. Bunlar sırasıyla;

- a. KKK.lığı,
- b. Dz.K.K.lığı,
- c. Hv.K.K.lığı,
- d. Milli Savunma Bakanlığı merkez ve taşra teşkilatında görevli karar vermek üzere teşkil edilecek MSB Yüksek Disiplin Kurulu
- e. General ve amiraller hakkında karar vermek üzere tekil edilecek MSB Yüksek Disiplin Kurulu

2. Yüksek Disiplin Kurulunun Başkan ve Üyeleri:

Yüksek disiplin kurulları, Kuvvet komutanlıkları ile Milli Savunma Bakanlığında oluşacak yüksek disiplin kurulları ile General ve amiraller hakkında karar vermek üzere tekil edilecek MSB Yüksek Disiplin Kurulu başkan ve üyeleri, Kanunun 13 üncü maddesinin 4 üncü fıkrasında gösterilmiştir. Bu madde, 2.1.2017 tarihli ve 681 sayılı KHK.nin 91 md. ile değiştirilmiş, bilahare birinci cümlesi de, 15.8.2017 tarihli ve 694 sayılı KHK.nin 168 inci maddesiyle yeniden düzenlenmiştir. Daha sonra da, madde 1/2/2018 tarih ve 7073 SK.nun 90 md. ile değiştirilerek kabul edilmiş, ayrıca 16/7/2020

tarih ve 7250 SK.nun 17 md.siyle bazı cümleler değiştirilmiştir. Maddenin son haline göre,

“Kuvvet komutanlıklarında teşkil edilecek yüksek disiplin kurulları; kurmay başkanının başkanlığında personel, istihbarat, harekât, lojistik ve savunma planlama ve proje yönetim başkanları, tayin dairesi başkanı, hukuk hizmetleri başkanı ile yüksek disiplin kurulu işlemlerinin yürütülmesinden sorumlu şube müdüründen oluşur. Milli Savunma Bakanlığı merkez ve taşra teşkilatında görevli personel hakkında karar vermek üzere teşkil edilecek Milli Savunma Bakanlığı Yüksek Disiplin Kurulu; Bakan Yardımcısının başkanlığında, Personel Genel Müdürü, Hukuk Hizmetleri Genel Müdürü, Personel Genel Müdür Yardımcısı ve Hukuk Hizmetleri Genel Müdür Yardımcısından oluşur. General ve amiraller hakkında karar vermek üzere Milli Savunma Bakanlığında teşkil edilecek Yüksek Disiplin Kurulu; Milli Savunma Bakanının başkanlığında, Genelkurmay Başkanı, ilgili Kuvvet Komutanı, Bakan Yardımcısı, Genelkurmay Personel Başkanı, Hukuk Hizmetleri Genel Müdürü ile Personel Genel Müdüründen oluşur. Yüksek disiplin kurullarında kararlar oy çokluğu ile alınır. Oylar dağılırsa, hakkında tahkikat yapılanın en çok aleyhinde olan oy, çoğunluk elde edilinceye kadar kendisine daha yakın olan oya tabi olur.”

Konu ayrıca, Yönt.'in 6/1 inci maddesinde de tanzim olunmuştur. Buna göre;

a. Kuvvet Komutanlıkları Yüksek Disiplin Kurulları:

Kuvvet komutanlıklarında teşkil edilecek yüksek disiplin kurulları, ilgili komutanlığın Kurmay Başkanı başkanlığında aşağıdaki üyelerden oluşur(TSK.Dis.K.13/4, Yönt. 6/2):

- a) Kurmay Başkanı (Kurul başkanı)
- b) Personel Başkanı,
- c) İstihbarat Başkanı,
- ç) Harekât Başkanı,
- d) Lojistik Başkanı,
- e) Savunma Planlama Başkanı,

- f) Tayin Dairesi Başkanı,
- f) Hukuk Hizmetleri Başkanı,
- g) Yüksek disiplin kurulu işlemlerinin yürütülmesinden sorumlu şube müdürü.

Kuvvet komutanlıklarında teşkil edilecek yüksek disiplin kurulları ile ilgili olarak belirtilen makamların, kuruluş veya kadro yapısı gereği bulunmaması veya kadro isminin farklı olması durumunda, görev ve sorumluk alanları itibarıyla bunların muadilleri, ilgili kuvvet komutanlığı kuruluş veya kadro yapısı esas alınarak belirlenir(Yönt. 6/3).

b. Milli Savunma Bakanlığı Yüksek Disiplin Kurulu:

Milli Savunma Bakanlığı merkez ve taşra teşkilatında görevli personel hakkında karar vermek üzere teşkil edilecek Milli Savunma Bakanlığı Yüksek Disiplin Kurulu, aşağıdaki üyelerden oluşur:

- a) Milli Savunma Bakanlığı Bakan Yardımcısı (Kurul Başkanı),
- b) Personel Genel Müdürü,
- c) Hukuk Hizmetleri Genel Müdürü,
- ç) Personel Genel Müdür Yardımcısı,
- d) Hukuk Hizmetleri Genel Müdür Yardımcısı.

c. Milli Savunma Bakanlığı Yüksek Disiplin Kurulu:

General ve amiraller hakkında karar vermek üzere teşkil edilecek olan Milli Savunma Bakanlığı Yüksek Disiplin Kurulu, aşağıdaki üyelerden oluşur:

- a) Milli Savunma Bakanı (Kurul Başkanı)
- b) Genelkurmay Başkanı,
- c) İlgili Kuvvet Komutanı,
- d) Genelkurmay Personel Başkanı,

e) Hukuk Hizmetleri Genel Müdürü,

f) Personel Genel Müdürü.

3. Kararların alınması usulü:

a. Belge örneklerinin, personel bilgi sistemlerinde elektronik olarak bulundurulması esastır:

Silahlı Kuvvetlerden ayırma süreci nasıl başlatılırsa başlatılsın, yüksek disiplin kurulu dosyalarının hazırlanmasında kullanılacak belge örneklerinin, kuvvet komutanlıkları ve Milli Savunma Bakanlığı tarafından personel bilgi sistemlerinde elektronik olarak bulundurulması esastır(Yönt. 16/1). Söz konusu belgelerin doldurulmasında hataları ve zaman kaybını engellemek maksadıyla, sorumlu makamlarca personel bilgi sistemindeki kimlik bilgileri, ceza durumu gibi mevcut bilgilerin doğrudan bu belgelere aktarılmasını sağlayacak tedbirler alınır(Yönt. 16/2).

b. Yüksek disiplin kurulun toplanması ve karar alması usulü:

Yüksek disiplin kurullarında kararlar oy çokluğu ile alınır. Oylar dağılırsa, hakkında tahkikat yapılanın en çok aleyhinde olan oy, çoğunluk elde edilinceye kadar kendisine daha yakın olan oya tabi olur.

Yüksek disiplin kurullarında karar alınması usulüne ilişkin olarak, Yönt.'in içerdiği ilgili hükümler ışığında uygulama prosedürünü şöylece sıralayabiliriz:

1) *Toplantıya çağırılma*: Toplantı gündeminin düzenlenip üyelere dağıtılması, toplantının belirli gün, saat ve yerde yapılması, kurul çalışmalarının gereği gibi yürütülüp sonuçlandırılması kurul başkanı tarafından sağlanır(Yönt. 17/5). Dolayısıyla, yüksek disiplin kurulunun başkanı, yüksek disiplin kurulu üyelerini belirlediği gün, saat ve yerde ve toplantı gündemini de bildirerek, çağırma durumundadır.

2) *Yüksek disiplin kurulları tam mevcutla toplanması gerekir*: Yüksek disiplin kurulları, başkan ve üyelerinin tamamının katılımı ile toplanır(Yönt.17/1). Öte yandan, başkan veya üyelerden birinin yerine toplantıya vekil olarak katılacak kişinin, aynı zamanda kurulun doğal üyesi olması veya 17/3 üncü fıkradaki hallerin oluşması

durumunda kurulun, üye tam sayısının salt çoğunluğunun sağlanması kaydıyla eksik toplanabileceği öngörülmüştür(Yönt. 17/4).

3) *Toplantı yeter sayısı*: Yüksek disiplin kurullarının toplanabilmesi için toplantı yeter sayısı yasada öngörülmediğinden, kurulun tam mevcutla toplanması gerektiği düşünülmelidir. Nitekim, Yönt.'in 17/1 inci ve 17/2 inci maddesi bu konuyu çözümlenmiş ve yüksek disiplin kurullarının, başkan ve üyelerinin tamamının katılımı ile toplanacağına, ancak yüksek disiplin kurullarının başkan ve üyelerinin; garnizon dışı görev, izin veya istirahat gibi sebeplerle karargâhta bulunmadığı durumlarda ise yerine vekillerinin toplantıya katılacağına işaret etmiştir(Yönt.17/2). Başkan veya üyelerden birinin yerine toplantıya vekil olarak katılacak kişi, aynı zamanda kurulun doğal üyesi ise veya Yönt.'in üçüncü fıkrasındaki hallerin oluşması durumunda²⁸ kurul, üye tam sayısının salt çoğunluğunun sağlanması kaydıyla eksik toplanabilir(Yönt. 17/4).

4) *Yüksek disiplin kurullarının başkan ve üyelerinin toplantıya katılma engelleri*: Yüksek disiplin kurullarının başkan ve üyeleri;

- Kendileri,
 - Aralarında evlilik bağı kalksa bile eşleri,
 - Kendileri veya eşlerinin altsoy ve üstsoyları,
 - Kendileri ile arasında evlatlık bağı bulunanlar,
 - Üçüncü derece de dâhil olmak üzere kan veya kendisini oluşturan evlilik bağı kalksa dahi kayın hısımlığı bulunanlar ile
 - Nişanlıları,
- hakkındaki kurul toplantılarına katılamazlar(Yönt. 17/3).

²⁸ TSK.Yük.Dis.Krl.Yönt. Madde 17/3 - Yüksek disiplin kurullarının başkan ve üyeleri; kendileri, aralarında evlilik bağı kalksa bile eşleri, kendileri veya eşlerinin altsoy ve üstsoyları, kendileri ile arasında evlatlık bağı bulunanlar, üçüncü derece de dâhil olmak üzere kan veya kendisini oluşturan evlilik bağı kalksa dahi kayın hısımlığı bulunanlar ile nişanlıları hakkındaki kurul toplantılarına katılamazlar.

5) *Yüksek disiplin kurulu başkanının mazereti halinde yerine kimin başkanlık edeceği:* Kurul çalışmalarının gereği gibi yürütülüp sonuçlandırılması kurul başkanı tarafından sağlanır(Yönt. 17/5). Yüksek disiplin kurulu başkanının herhangi bir nedenle toplantıya katılamaması halinde, başkanlık görevi toplantıya katılan en kıdemli üye tarafından yürütülür(Yönt. 17/6).

6) *Dosyaların gündeme göre görüşülmesi:* Yüksek disiplin kurulunda, önceden belirlenen gündeme uygun olarak dosyalar sırayla görüşülür ve karara bağlanır(Yönt. 17/7).

7) *Yüksek disiplin kurulunun araştırma yetkisi:* Yüksek disiplin kurulu kararını verirken, gerekli gördüğü takdirde ilgilinin özlük dosyasını ve her nevi evrakı incelemeye, ilgili birlik, kurum ve karargâhlardan bilgi almaya, hâkim veya savcı kararı gerektirmeyen durumlarda kriminal inceleme yaptırmaya da dâhil olmak üzere her türlü inceleme yaptırmaya, tanık ve bilirkişi dinlemeye, keşif yapmaya veya yaptırmaya, ihtiyaç halinde veya hakkında karar verilecek şahsın talebi üzerine şahsın yazılı veya sözlü ifadesini almaya yetkilidir. Bu kapsamda yapılacak harcamalar, 31.12.2005 tarihli ve 26040 3 üncü mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliği esaslarına göre ödenir(Yönt. 17/8).

8) *Oylamanın yapılacağı zaman:* Yüksek disiplin kurulunda görüşülen dosyalar hakkında konunun aydınlandığı ve görüşmelerin yeterliği sonucuna varıldığında oylama yapılır(Yönt. 17/9).

9) *Oylama açık olur ve oylamada oy çokluğu kuralı geçerlidir:* Yüksek disiplin kurullarında oylama açık olarak yapılır. Oylamaya en kıdemsiz personelden başlanır ve en son kurul başkanı oyunu kullanır. Oylamada çekimser kalınamaz. Kararlar oy çokluğu ile alınır. Oy çokluğu, toplantıya katılan üye sayısının yarısından bir fazlası oy çokluğunu ifade etmektedir. Yüksek disiplin kurulunda oy çokluğu ile karar alınması demek, oylamaya katılan üye sayısı göz önüne alınarak fazla sayıda oyu alan görüşün kabul edileceği demektir. Oy çokluğu tanımlamasında yarıdan bir fazlası ifadesi kullanıldığından, 7 kişilik bir kurulun oy çokluğu ile karar alması için gerekli oy sayısı 4 olacaktır. Oylar dağılırsa, hakkında karar verilecek personelin en çok aleyhinde olan oy,

çokluk elde edilinceye kadar kendisine daha yakın olan oya tabi olur. Başkan veya başka bir üyeye vekâlet eden kurulun doğal üyesinin yalnızca bir oy hakkı vardır(Yönt. 17/10).

10) *Disiplin ceza puanına bağlı olarak ayırma cezası verilmesine ilişkin yapılan kurul görüşmelerinde incelenecek hususlar:* Disiplin ceza puanına bağlı olarak ayırma cezası verilmesine ilişkin yapılan kurul görüşmelerinde, ayırma işlemine esas teşkil eden ve disiplin amirleri ya da disiplin kurulları tarafından verilmiş cezaların usulüne uygun olarak verilip verilmediği incelenir. Ancak usulüne uygun olarak verilmiş olan cezaların nicelik ve niteliğine ya da personelin disiplinsizliği alışkanlık hâline getirip getirmediğine ilişkin değerlendirme yapılmaz. Yönt.'in 10 uncu maddesindeki şartlar gerçekleşmiş ise bu personel hakkında Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası kararı verilir(Yönt. 17/11).

11) *Savunma alma zorunluluğu:* Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezasının verilmesine ilişkin süreçte, yetkili komutanlıklar vasıtası ile yüksek disiplin kurulları tarafından hakkında karar verilecek personelin savunması alınır(TSK.Dis.K. 13/6, 40/1, Yönt. 22/2). TSK.Per.K.nun 50 ve 94 üncü maddesi ile sözleşmeli personel yönünden özel kanunlarındaki ayırma işlemlerinde böyle yasal bir düzenleme yoktur. Bu konuda TSK.Dis.K.da açık bir düzenlemeye gidilmiştir.²⁹ Yazılı savunmalarda, isnat olunan hususlar ile savunma için verilen süre açıkça ve yazılı olarak ilgiliye tebliğ edilir. İstirahat, hava değişimi, izin gibi nedenlerle görevde bulunmayan personele 19.2.1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanununa göre tebligat yapılır. Üç iş gününden az ve on iş gününden fazla olmamak üzere verilecek süre içinde savunmasını yapmayan personel savunma hakkından vazgeçmiş sayılır. Savunması istenen kişinin yazılı talebi halinde, toplamda on iş gününü geçmeyecek şekilde savunma için ilave süre verilebilir(Yönt. 22/4). Bu konuda ayrıntılı bilgi için, Kanunun 13 üncü maddesinin 6 fıkrası açıklamasına bkz.

VI- YÜKSEK DİSİPLİN KURULLARININ SAHİP OLDUKLARI YETKİLER:

²⁹ Işıklar, Celal: A.g.e., s.266

(6413 SK.nun 13 üncü) Maddenin beşinci fıkrasında, yüksek disiplin kurullarının, önlerine gelen ayırma dosyasının soruşturulması ve tahkik edilmesi kapsamında sahip oldukları yetkiler belirlenmiştir. Bu kapsamda; yüksek disiplin kurulu tarafından verilecek kararın doğru ve hakkaniyete uygun olmasına katkı sağlamak amacıyla kurulun, kararına etkisi olabilecek her türlü konuda inceleme ve araştırma yapma yetkisinin bulunduğu kabul edilmiştir(Madde Gerekçesi).

Beşinci fıkrada, yüksek disiplin kurullarının, önlerine gelen ayırma dosyasının soruşturulması ve tahkik edilmesi kapsamında sahip oldukları yetkiler belirlenmiştir. Buna göre yüksek disiplin kurulları; gerekli gördükleri takdirde;

- a) İlgilinin özlük dosyasını ve her nevi evrakı incelemeye,
- b) İlgili birlik, kurum ve karargahlardan bilgi almaya,
- c) Hakim veya savcı kararı gerektirmeyen durumlarda kriminal inceleme yaptırma da dahil olmak üzere her türlü inceleme yaptırmaya,
- d) Tanık ve bilirkişi dinlemeye,
- e) Keşif yapmaya veya yaptırmaya,

yetkilidirler. Benzer yetkiler, disiplin amirlerine (md. 5/7) ve disiplin kurullarına da (md. 36/3) tanınmıştır.

Yüksek disiplin kurulunun yetkileri belirlenirken 657 sayılı DMK.nun 129 uncu maddesinin esas alındığı, ancak bazı hususlarda ayırık kaldığı görülmektedir. Bunlar, DMK.nun 129 uncu maddesinde yer alan, tanık ve bilirkişi dinlerken yeminli dinleneceği, niyabeten tanık ve bilirkişi dinletilebileceği, mahallen keşif yaptırabileceğine ilişkin yetkililerdir.³⁰ Yüksek Disiplin kurulları bu yetkilerini kullanırken, görev ve sorumluluk alanı dışına çıkmamalı, hakkında karar tesis edilecek personel ile sınırlı olarak araştırma yetkisini kullanmalıdır.

TSK.Dis.K.nun 13/5 maddesinde yer alan bu yetki kuralı; TSK.Yük.Dis.Krl.Yönt.nin 17 nci maddesinin 8 inci fıkrasında aynen tekrar edilmiştir. Ancak bu düzenleme de,

³⁰ Değirmenci, Olgun-Tanrıverdi, Battalgazi: Türk Silahlı Kuvvetleri Disiplin Kanunu Şerhi, Ankara, Temmuz 2013, 1. Baskı, s.187

yasa da yer almayan keşif yaptırma konusunda bir hüküm getirildiği görülmektedir. Ayrıca, Kanunda düzenlenmemiş olmakla birlikte, bu kapsamda yapılacak harcamaların, “Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliği” esaslarına göre ödeneceği öngörülmüştür.

Yüksek disiplin kurullarının tanık dinleme konusundaki yetkisini sivil kişiler nezdinde kullanabileceği konusunda Kanunda açık bir hüküm bulunmamaktadır.³¹ TSK. Disiplin Kanununun Hükümet Tasarısında, yazılı savunma dışında ilgili kişinin sözlü ifade vermesi, yüksek disiplin kurulunun gerek görmesine bağlanmıştır. Ancak TBMM Milli Savunma Komisyonu’ndaki görüşmeler esnasında “personelin talepte bulunması” koşulu da madde metnine dahil edilmiştir.³²

TSK.Dis.K.nun 20/e maddesinde yer alan uzun süreli firar etmek eyleminde³³ kişinin firarda olması yüzünden savunma alınması imkanı bulunmadığından savunmasının alınmasına gerek yoktur. TSK.Dis.K.nun 40 ıncı maddesinin 1 inci fıkrasında bu hususa şöyle işaret olunmuştur: “*Bu Kanunun 13 üncü maddesinin altıncı fıkrasında düzenlenen istisna haricinde disiplin amirleri veya disiplin kurulları tarafından savunma alınmadan disiplin cezası verilemez.*”

Yüksek disiplin kurulu dosyalarının hazırlanmasında kullanılacak belge örnekleri, kuvvet komutanlıkları (ve Milli Savunma Bakanlığı) tarafından personel bilgi sistemlerinde elektronik olarak bulundurulur(Yönt. 16/1). Söz konusu belgelerin doldurulmasında hataları ve zaman kaybını engellemek maksadıyla, personel bilgi sistemindeki kimlik bilgileri, ceza durumu gibi mevcut bilgilerin doğrudan bu belgelere aktarılmasını sağlayacak tedbirler alınır(Yönt. 16/2).

VII- PERSONELİN SAVUNMA HAKKINI NASIL KULLANACAĞI:

(6413 SK.nun 13 üncü) Maddenin altıncı fıkrasında, hakkında ayırma dosyası düzenlenecek personelin savunma hakkını nasıl kullanacağı düzenlenmiştir. Buna göre,

³¹ Işıklar, Celal: A.g.e., s.269

³² Değirmenci, Olgun-Tanrıverdi, Battalgazi: A.g.e., s.188

³³ Geçerli bir mazereti olmaksızın kesintisiz olarak bir yıldan fazla süre ile izin süresini geçirmek veya firar hâlinde bulunmaktır.

hakkında disiplin amirleri tarafından işlem başlatılan personelin savunmasının işlemi başlatan disiplin amiri tarafından alınması öngörülmüştür. Diğer durumlarda (ayırma dosyasının yüksek disiplin kurulları tarafından resen veya Genelkurmay Başkanlığı (veya Milli Savunma Bakanlığı)nca gönderilmesi üzerine gündeme alınması) yüksek disiplin kurulunca ayırma dosyası görüşülecek personelin bağlı olduğu komutanlıklar vasıtasıyla savunmanın alınması öngörülmüştür. Bu şekilde yazılı savunmanın alınmasının yanında, kararın doğru ve hakkaniyetli verilmesi için gerek görülmesi durumunda ayırma dosyası görüşülecek personel, sözlü ifade vermek üzere kurul toplantısına çağrılabilir. Bunun yanında; hakkında ayırma kararı verilecek personelin firar veya izin tecavüzünde bulunması veya bunun benzeri olan ve savunma almayı imkânsız hâle getiren durumların bulunması hâli ile Kanunun 21 inci maddesi gereği³⁴ belli bir disiplin puanına veya disiplin cezası miktarına ulaşma sonucunda verilecek ayırma cezalarında savunma alınmayacağı da özel olarak belirtilmiştir (Madde Gerekçesi).

1. Bu fıkranın düzenlediği konular:

13 üncü maddenin altıncı fıkrasında, hakkında ayırma dosyası düzenlenecek personelin savunma hakkını ve kurul önünde dinlenme hakkını nasıl kullanacağı hususlarına işaret edilmiştir. Yönt.'in 22 inci maddesi de aynı konuları düzenlemektedir.

2. Savunmayı alacak merciler:

Silahlı Kuvvetlerden ayırma sürecinin başlama şekline göre, savunmayı alacak merciler de farklılık gösterecektir. Şöyle ki;

a. Hakkında disiplin amirleri tarafından işlem başlatılan personelin savunmasının, işlemi başlatan disiplin amiri tarafından alınması esastır. Ancak, firar ve izin tecavüzü gibi ilgilinin bulunamaması nedeniyle savunma almayı imkânsız hale getiren zorunlu hallerde savunma alınmaz. Yani, TSK.Dis.K.nun 20/e maddesinde yer alan uzun süreli

³⁴

Anayasa Mahkemesi, 29.11.2013 tarihli ve 2013/46 E, 2013/140 K. sayılı İptal Kararı ile, 13 üncü maddenin altı numaralı fıkrasının son cümlesinde yer alan “ .. ile 21 inci madde” ibaresinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve iptaline oybirliği ile karar vermiştir (Bkz: 27.3.2014 tarihli ve 28954 sayılı Resmî Gazete).

fırar etmek eyleminde kişinin firarda veya izin tecavüzünde olması yüzünden savunma alınması imkanı bulunmadığından savunmasının alınmasına gerek yoktur(TSK.Dis.K. 13/6, Yönt. 22/2). Kanununun 40 ıncı maddesinin 1 inci fıkrasında bu hususa şöyle işaret olunmuştur: *“Bu Kanununun 13 üncü maddesinin altıncı fıkrasında düzenlenen istisna haricinde disiplin amirleri veya disiplin kurulları tarafından savunma alınmadan disiplin cezası verilemez.”*

b. Diğer durumlarda ise, (yani ayırma dosyasının yüksek disiplin kurulları tarafından resen ya da Milli Savunma Bakanlığınca gönderilmesi üzerine gündeme alınması durumunda) yüksek disiplin kurulunca ayırma dosyası görüşülecek personelin bağlı olduğu (yetkili) komutanlıklar vasıtasıyla savunmasının alınması gerekir. Bu durumda da, firar ve izin tecavüzü gibi ilgilinin bulunamaması nedeniyle savunma almayı imkânsız hale getiren zorunlu hallerde savunma alınmaz(TSK.Dis.K. 13/6, Yönt. 22/2).

c. Yazılı savunma haricinde, yüksek disiplin kurulu tarafından gerek görülmesi veya personelin talepte bulunması halinde, personel sözlü olarak da ifade vermeye çağrılabilir(TSK.Dis.K. 13/6, Yönt. 22/5).

Anayasa Mahkemesi, 29.11.2013 tarihli ve 2013/46 E, 2013/140 K. sayılı İptal Kararı ile, 13 üncü maddenin altı numaralı fıkrasının son cümlesinde yer alan ve TSK.Dis.K.nun “Disiplin ceza puanına bağlı olarak ayırma cezası verilmesi” başlıklı 21 inci maddesinde yazılı hallerde savunma almaya ihtiyaç duymayan hükmü ifade eden *“.. ile 21 inci madde”* ibaresinin Anayasa’ya aykırı olduğuna ve iptaline oybirliği ile karar vermiştir(Bkz: 27.3.2014 tarihli ve 28954 sayılı Resmî Gazete).

3. Savunma ve kurul önünde dinlenme hakkı:

Savunma hakkının kullanılmasına ilişkin olarak, Yönt.’in 22 inci maddesinde, Kanunda yer almayan bazı düzenlemelere yer verilmiştir. Buna göre;

a. Disiplin soruşturması kapsamında alınan bir ifade, TSK.Dis. K.nun 13/6 ve Yönt.nin 22 inci maddesinde öngörülen savunma yerine geçmez. Personelin disiplin soruşturması esnasında ifadesi alınmış olsa dahi ayrıca savunması alınır(Bkz. Yönt. 22/3).

b. Yazılı savunmalarda, isnat olunan hususlar ile savunma için verilen süre açıkça ve yazılı olarak ilgiliye tebliğ edilir. İstirahat, hava değişimi, izin gibi nedenlerle görevde bulunmayan personele 19.2.1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanununa göre tebligat yapılır. Üç iş gününden az ve on iş gününden fazla olmamak üzere verilecek süre içinde savunmasını yapmayan personel savunma hakkından vazgeçmiş sayılır. Savunması istenen kişinin yazılı talebi halinde, toplamda on iş gününü geçmeyecek şekilde savunma için ilave süre verilebilir(Yönt. 22/4)

c. Diğer cezalardan farklı olarak yazılı savunma haricinde, yüksek disiplin kurulu tarafından gerek görülmesi veya hakkında yüksek disiplin kurulu kararının alınacağı personelin talepte bulunması hâlinde personel sözlü olarak da ifade vermeye çağrılabilir. Yönt.'in 22/5 inci maddesindeki hükme göre;

1) Kurulda durumu görüşülecek personele toplantı tarihinden en az on iş günü önce tebligat yapılır.

2) Durumu görüşülecek personel, kurul toplantısından en az üç iş günü önce sözlü ifade vermek isteyip istemediğini bir dilekçe ile kurula bildirir. Bu dilekçe kurul dosyasında muhafaza edilir. Bu süre içerisinde dilekçe ile başvuruda bulunmayanların, dilekçe ile başvuruda bulunmasına veya kurul tarafından ifadeye çağrılmasına rağmen ifade vermeyenlerin bu hakkından vazgeçtiği kabul edilir(Bkz. Yönt. 22/5)

Yönetmelikte, Kanunun 21 inci maddesinde disiplin puanına bağlı olarak verilecek ayırma cezasında savunma alınmayı öngören bir hükme yer verilmemiştir. Zira, Kanunun 13 üncü maddesinin 6 ıncı fıkrasının son cümlesindeki, disiplin ceza puanına bağlı olarak verilecek S.K.den ayırma cezasında savunma alınmasına imkan veren “.. ile 21 nci madde..” ibaresi Anayasaya aykırı bulunarak iptal olunmuştur(Bkz. Any.Mah. 28.11.2013, 2013/46-140, R.G: 27.3.2014, S.28954). Bununla birlikte Yönt.'in 22/1 maddesinin ikinci cümlesinde; “*Ancak, firar ve izin tecavüzü gibi ilgilinin bulunamaması nedeniyle savunma almayı imkânsız hale getiren zorunlu hallerde savunma alınmaz.*” denilmiştir.

VIII- YEDEK SUBAYLAR AÇISINDAN MEYDANA GELECEK SONUÇLAR:

(6413 SK.nun 13 üncü) Maddenin yedinci fıkrasında; oluşabilecek tereddütlerin engellenmesi amacıyla, bu cezayı alan yedek subaylar açısından meydana gelecek sonuçlar düzenlenmiştir. Buna göre, askerlik hizmeti esnasında Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası alan yedek subaylar 16.6.1927 tarihli ve 1076 sayılı Yedek Subaylar ve Askeri Memurlar Hakkındaki Kanun hükümlerine göre tespit edilecek askerlik hizmeti süresinin kalanını er rütbesi ile tamamlayacaklardır(Madde Gereğesi).

TSK.Dis.K.nun 13. maddesinin yedinci fıkrasında; oluşabilecek tereddütlerin engellenmesi amacıyla, bu cezayı alan yedek subaylar ve yedek astsubaylar açısından meydana gelecek sonuçlara yer verilmiştir. Buna göre, askerlik hizmeti esnasında Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası alan yedek subaylar 16.6.1927 tarihli ve 1076 sayılı Yedek Subaylar ve Askeri Memurlar Hakkındaki Kanun hükümlerine göre tespit edilecek askerlik hizmeti süresinin kalanını er rütbesi ile tamamlayacaklardır(Ayrıca bkz. Yönt. 19/3). Yedek astsubay, iki yıl ve daha fazla süreli yükseköğretim kurumu mezunlarından Silahlı Kuvvetlerin ihtiyacı kadarının seçilmesini müteakip, yedek astsubay temel eğitimini başarı ile tamamlayan ve astsubay astçavuş nasedilen yükümlülerdir ve 12 ay süreyle askerlik hizmetine tabidir. 25.6.2019 tarih ve 7179 sayılı K.nun 8 inci maddesi yedek astsubay seçimi ile ilgili olup, buna göre Türk Silahlı Kuvvetlerinin ihtiyacı kadar yedek astsubay adayları; a) İki veya üç yıl süreli yükseköğretim kurumlarından mezun olanlar ile yetkili makamlarca dengi olduğu kabul edilen yurt dışı öğrenim kurumu mezunu olanlar,/b) Dört yıl ve daha fazla süreli yükseköğretim kurumlarından mezun olanlar ile yetkili makamlarca dengi olduğu kabul edilen yurt dışı öğrenim kurumu mezunlarından istekli olanlar, arasından seçilir. Bu şekilde seçilmiş olan ve görevi esnasında Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası alan yedek astsubaylar ise, kalan askerlik sürelerini ilgili kanununa göre er statüsünde yaparlar.

Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası verilen yedek subayların ve yedek astsubayların kalan askerlik hizmetlerinin er rütbesi ile tamamlanmasına yönelik işlemler, tabi oldukları mevzuata uygun olarak yerine getirilir(Yönt. 19/4-a).

Nitekim 25.6.2019 tarih ve 7179 sayılı K.nun 33/1-c maddesine göre, yedek subay veya yedek astsubaylardan askerlik hizmet süresini tamamlamadan çeşitli nedenlerle Türk Silahlı Kuvvetleriyle ilişkileri kesilen veya mahkeme kararı ile ya da haklarında

verilen mahkûmiyet kararının sonucu olarak Türk Silahlı Kuvvetlerinden çıkarılanların askerlik hizmetini er statüsünde tamamlayacakları, bunların askerlik hizmetinin erbaş ve erlerin hizmet süresi kadar olduğu ifade edilmiştir.

IX- SÖZLEŞMELİ PERSONEL İLE İLGİLİ HÜKÜMLERİN MEVCUDİYETİNİN KORUNMASI:

(6413 SK.nun 13 üncü) Maddenin sekizinci fıkrasında, diğer mevzuatta Türk Silahlı Kuvvetleri personeli için düzenlenmiş olan ayırma, çıkarma veya sözleşme feshine ilişkin hükümlerin mevcudiyetinin korunması amaçlanmıştır. Bu kapsamda oluşabilecek tereddütlerin engellenmesi amacıyla; Türk Silahlı Kuvvetlerinde sözleşmeli statüde görev yapan personelin, tabi oldukları özel kanunlardaki sözleşme feshine ilişkin hükümlerin muhafaza edildiği açıkça ifade edilmiştir. Bunun yanında, Türk Silahlı Kuvvetlerinden ayırmayı gerektiren diğer Kanunlar ile belirlenmiş durumların da (örneğin 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununun 50 nci maddesinde belirlenmiş olan belli bir cezanın alınması nedeniyle yapılacak olan ayırma işlemi gibi) muhafaza edilmesi öngörülmüştür(Madde Gerekçesi).

1. Genel açıklama:

TSK.Dis.K.nun 13. maddesinin sekizinci fıkrasında, Türk Silahlı Kuvvetlerinde sözleşmeli statü ile görev yapan personelin sözleşmelerinin feshine ilişkin özel kanunlarındaki hükümler ile Türk Silahlı Kuvvetlerinden ayırma ve çıkarmaya ilişkin diğer kanunlarda düzenlenmiş hükümler saklı tutulmuştur(Ayrıca bkz. Yönt. 19/4-b).

Esasen Sekizinci fıkranın gerekçesinde de, Türk Silahlı Kuvvetlerinde sözleşmeli statüde görev yapan personelin, tabi oldukları özel kanunlardaki sözleşme feshine ilişkin hükümlerin muhafaza edildiği açıkça vurgulanmıştır. Bunun yanında, Türk Silahlı Kuvvetlerinden ayırmayı gerektiren diğer Kanunlar ile belirlenmiş durumların da (örneğin 926 sayılı TSK. Personel Kanununun 50 nci maddesinde belirlenmiş olan belli bir cezanın alınması nedeniyle yapılacak olan ayırma işlemi gibi) muhafaza edilmesi öngörülmüştür.

Görüldüğü üzere Kanun ile, TSK. Per.K. kapsamına girmeyen ve özel kanunlarına tabi olan sözleşmeli subay, sözleşmeli astsubay, uzman erbaşlar ile sözleşmeli erbaş ve sözleşmeli erlerin özel kanunlarındaki hükümler saklı tutulmuştur. Bu keyfiyet, özel kanunlardaki konuya ilişkin hükümlerin öncelikle uygulanacağını göstermektedir. Bu hallerde ilgililer, TSK. Dis.K.nun 13 üncü maddesine tabi olmayacaklardır. Ancak özel kanunlarda hüküm bulunmaması durumunda, TSK. Dis.K. hükümlerinin uygulanması mümkün olacaktır.

TSK.Yük.Dis.Krl.Yönt.nin 27 inci maddesi konuya ilişkin hüküm içermektedir ve bu maddenin 2. fıkrasına göre; sözleşmeli statü ile görev yapan personelin disiplinsizlik teşkil eden eylemlerinin, hem TSK.Dis.K.nun 20 nci maddesi kapsamında, hem de özel Kanunlarında düzenlenen sözleşmenin feshini gerektiren eylem ve durumlar kabul edilmesi halinde, öncelikli olarak özel Kanun hükümleri uygulanacaktır. Kanunda böyle bir düzenleme yoksa da, 13 üncü maddenin 8 inci fıkrasındaki kuralın bu sonucu verdiği açıktır. Zira özel kanun hükümlerinin saklı tutulmuş olması, bunların TSK.Dis.K. hükümlerine göre önceliğinin olduğunu gösterir.

6771 sayılı Kanunla gerçekleşen Anayasa değişikliği ile halen kapatılmış olan AYİM.1.Dairesi de, bir uzman erbaşın aşırı borçlanma sebebiyle sözleşmesinin feshi işlemi nedeniyle açılan iptal davasında, olaya 3269 sayılı Uzman Erbaş Kanunu ve Uzman Erbaş Yönetmeliği hükümlerinin öncelikli uygulanacağını, dolayısıyla TSK.Dis.K. hükümlerinin geçerli olduğu yönündeki savunmaya itibar edilemeyeceğini ifade ile, davacının kendisinden istifade edilememesi sebebiyle sözleşmesinin feshi işleminde hukuka aykırılık bulunmadığına karar vermiştir.³⁵

2. Sözleşmeli personele ilişkin özel hükümler:

a. Sözleşmeli subay ve sözleşmeli astsubaylar:

Sözleşmeli subay ve sözleşmeli astsubayların (ve adaylarının) özel kanunları, 13.6.2001 tarih ve 4678 sayılı "Türk Silahlı Kuvvetlerinde İstihdam Edilecek Sözleşmeli Subay ve Astsubaylar Hakkında Kanun"dur. Bu Kanunun 13 üncü maddesi ile "Sözleşmeli Subay ve Astsubay Yönetmeliği"nin 15 inci maddelerinde sözleşmenin fesih

³⁵ AYİM.1.D., 7.4.2015, E.2014/530, K.2015/402.

sebepleri açıklanmıştır. Anılan mevzuatta yer alan sebeplerin mevcudiyeti halinde, sözleşmeli subay ve astsubayların sözleşmeleri, 4678 sayılı Kanun hükümlerine göre sözleşme süresi dikkate alınmadan feshedilecektir. Bu özel kanunda yer almayan durumlarda ise, TSK.Dis.K.nun 20. maddesi hükümleri uygulanmaya devam olunacaktır.

Bu çerçevede üzerinde durulması gereken bir diğer husus ise, 4678 sayılı K.nun 13. maddesi, 3. fıkrasının 12.4.2014 tarih ve 28970 sayılı Resmi Gazete ile değişik (f) bendinde yer alan hükümdür. Buna göre; *“Son olarak verilen de dâhil olmak üzere, kararın kesinleştiği tarihten itibaren geriye doğru son bir yıl içinde toplamda otuz gün ve daha fazla oda hapsi veya hizmet yerini terk etmeme cezasına mahkûm olmak veya en son aldığı disiplin cezasından geriye doğru son bir yıl içinde en az iki disiplin amirinden toplam sekiz defa veya daha fazla disiplin cezası almak.”* sözleşmenin fesih sebeplerinden birisi olarak öngörülmüştür. Bu konuda, TSK.Dis.K.nun 21 inci maddesinin açıklamasına bkz.

b. Uzman erbaşlar:

Uzman erbaşların ayırma işlemleri, 18.3.1986 tarih ve 3269 sayılı Uzman Erbaş Kanunu'nun “Başarı gösteremeyenler ve ceza alanlar” başlıklı 13 üncü ve Uzman Erbaş Yönetmeliği'nin, “Görevde başarısız olma, kendilerinden istifade edilmeme halleri ve sözleşmenin feshedilmesi sebepleri” başlıklı 13 üncü maddelerinde düzenlenmiştir. Bu mevzuatta yer alan sözleşmenin fesih sebeplerinin mevcudiyeti halinde öncelikle bunlar uygulanacak, ancak bu özel kanunda yer almayan durumlarda ise, TSK.Dis.K.nun 20. maddesi hükümleri uygulanmaya devam olunacaktır.

c. Sözleşmeli erbaş ve erler:

Sözleşmeli erbaş ve sözleşmeli erlerin sözleşmelerin fesih sebepleri; 10.3.2011 tarih ve 6191 sayılı Sözleşmeli Erbaş ve Er Kanunu'nun “Sözleşmenin idarece feshi “ başlıklı 6 ıncı, Sözleşmeli Erbaş ve Er Yönetmeliği'nin “Ön sözleşmenin idarece fesih halleri” başlıklı 16 ıncı ve “Görevde başarısız olma, kendilerinden istifade edilmeme halleri ve sözleşmenin feshedilme sebepleri” başlıklı 17 inci maddelerinde düzenlenmiştir. Bu mevzuatta yer alan sözleşmenin fesih sebeplerinin mevcudiyeti

halinde öncelikle bunlar uygulanacak, ancak bu özel kanunda yer almayan durumlarda ise, TSK.Dis.K.nun 20. maddesi hükümleri uygulanmaya devam olunacaktır.

Orhan Çelen Hukuk Bürosu

3. Diğer kanunlar ile belirlenmiş durumlar:

Sekizinci fıkra da, sözleşmeli statüde görev yapan personelin, tabi oldukları özel kanunlardaki sözleşme feshine ilişkin hükümlerin muhafaza edildiği kuralının yanında, Türk Silahlı Kuvvetlerinden ayırmayı gerektiren diğer Kanunlar ile belirlenmiş durumların da muhafaza edilmesi öngörülmüştür. Bu düzenlemelere de kısaca değinmek gerekir.

a. TSK. Personel Kanunu yönünden:

Bu Kanun yönünden subay ve astsubaylar hakkında ayırma ve resen emekliye sevk ile ilgili hükümler şunlardır:

1) *Müşterek kararname ile ayırma-resen emekliye sevk:*

a) *Subaylar hakkında:* TSK.Per.K.nun 50 inci maddesinde, subaylar hakkında kadrosuzluk, yetersizlik veya belirli suçlardan hükümlülük hallerinde ayırma durumu düzenlenmiştir.

Kadrosuzluk nedeniyle ayırma: Per.K.nun 50 nci maddesinin (a) bendi (1) inci alt bendinde, diğer terfi şartlarını taşıdığı halde bir üst rütbede kadro açığı bulunmaması nedeniyle müteakip yıllarda da terfi edemeyen yüzbaşı, binbaşı ve yarbayların kadrosuzluk nedeniyle emekli edilmeleri hususu düzenlenmiş bulunmaktadır. 50. maddenin (a) bendinin (2) numaralı alt bendinde ise, bekleme süresi sonunda veya sonraki yıllarda bir üst rütbeye yükselemeyen albayların emekliye sevk esasları düzenlenmiştir. Bu maddenin amacı Per.K.nun 41 inci maddesinde öngörülen hizmet ihtiyaç kadrosunu uygulamaktır. Bu bağlı yetkidir.

Yetersizlik nedeniyle ayırma: Per.K.nun 50. maddenin (b) bendinde düzenlenmiştir. Buna göre; Teğmen rütbesi hariç olmak üzere son on yıl içinde, ikisi farklı birinci ve ikinci sicil üstlerinden olmak üzere üçüncü kez sicil tam notunun %60'ından daha düşük sicil notu alan subaylar ile Subay Sicil Yönetmeliğinde gösterilen esaslara göre kendisinden istifade edilemeyeceği sıralı sicil üstlerinin düzenleyeceği sicil belgesi ile anlaşılan subayların hakkında hizmet sürelerine bakılmaksızın T.C. Emekli Sandığı Kanunu hükümleri uygulanacaktır.

Hükümlü olma nedeniyle ayırma: Bununla ilgili hüküm ise öyledir: Ertelenmiş, seçenek yaptırımlara çevrilmiş, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmiş, affa uğramış olsalar bile, Devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlarla, 1632 sayılı Askerî Ceza Kanununun 131 inci maddesinin birinci fıkrasının az vahim hali hariç basit ve nitelikli zimmet, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas, iftira gibi yüz kızartıcı veya şeref ve haysiyet kırıcı nitelikteki suçlardan veya istimal ve istihlâk kaçakçılığı hariç kaçakçılık, resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma suçlarından hükümlü olan subaylar hakkında, hizmet sürelerine bakılmaksızın Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu hükümleri uygulanır(TSK.Per.K. 50/d).

b) Astsubaylar hakkında: TSK.Per.K.nun 94 üncü maddesi astsubaylar hakkında yetersizlik veya belirli suçlardan hükümlülük sebebiyle ayırma hususunu düzenlemektedir.

Yetersizlik sebebi ile ayırma; astsubay çavuş rütbesi hariç olmak üzere son on yıl içinde, ikisi farklı birinci ve ikinci sicil üstlerinden olmak üzere üçüncü kez sicil tam notunun %60'ından daha düşük sicil notu alan astsubaylar ile. Astsubay Sicil Yönetmeliğinde gösterilen esaslara göre kendisinden istifade edilemeyeceği sıralı sicil üstlerinin düzenleyeceği sicil belgesi ile anlaşılabilirler hakkında hizmet sürelerine bakılmaksızın T.C. Emekli Sandığı Kanunu hükümleri uygulanır(TSK.Per.K. 94/a).

Hükümlü olma nedeniyle ayırma ise; ertelenmiş, seçenek yaptırımlara çevrilmiş, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmiş ve affa uğramış olsalar bile Devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlarla, 1632 sayılı Askerî Ceza Kanununun 131 inci maddesinin birinci fıkrasının az vahim hâli hariç, basit ve nitelikli zimmet, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas, iftira gibi yüz kızartıcı veya şeref ve haysiyet kırıcı nitelikteki suçlardan veya istimal ve istihlak kaçakçılığı hariç kaçakçılık, resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma suçlarından hükümlü olan astsubaylar hakkında, hizmet sürelerine bakılmaksızın Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu hükümleri uygulanır(TSK.Per.K. 94/c).

2) İstifa ve müstafi sayılma:

TSK.Per.K.nun 112 inci maddesinde, muvazzaf subay ve astsubayların kendi isteği ile istifası ve istifa etmiş sayılacağına ilişkin durumlara yer verilmiştir. Ancak istifanın, ayırma-çıkarma-ilişki kesme gibi bir idari yaptırım olmayıp, kişinin kendi rızasına dayanan bir işlem olduğu açıktır.

3) As.C.K.nun 30. maddesi - TSK.dan çıkarma:

Her ne kadar benzer isimleri taşısa ve sonuçları da benzer olsa dahi, As.C.K.nun 30 uncu maddesinde düzenlenmiş olan "Türk Silahlı Kuvvetlerinden çıkarma" cezası ile TSK.Per.K.nun 50 ve 94 üncü maddelerinde yer alan ayırma işlemi, TSK.Dis.K.nun 13. maddesinde düzenlenen "Silahlı Kuvvetlerden ayırma" disiplin cezasından farklı hukuki kurumlardır.

As.C.K.nun 30 uncu maddesiyle, TSK.dan çıkarma cezası verilmesi: As.C.K.nun 30 uncu maddesinde; subay, astsubay, ve özel kanunlarında bu cezanın uygulanacağı belirtilen asker kişiler hakkında, adliye mahkemelerince asıl ceza ile birlikte, Türk Silahlı Kuvvetlerinden çıkarma cezasının da verileceği öngörülmüştür. Bu husus mahkeme hükmünde belirtilmemiş olsa dahi, Silahlı Kuvvetlerden çıkarmayı gerektirir(As.C.K. 30). Asli bir cezaya bağlı olarak verilebilen bu fer'i ceza, As.C.K.nun 30/1-A ve 1/B bentlerinde yazılı hallerde zorunludur.³⁶ Takdiri olan durumu ise, As.C.K.nun 30/2 maddesinde düzenlenmiş olup, taksirli suçlardan verilen cezalar hariç olmak üzere, askeri mahkemelerce üç aydan fazla hapis cezası ile birlikte Türk Silahlı Kuvvetlerinden çıkarma cezası da verilebilir. Bu suçlarda asıl olan hükümlülük kararının verilmiş olmasıdır. As.C.K.nun 30 uncu maddesinde düzenlenmiş olan Türk Silahlı Kuvvetlerinden çıkarma cezası, hapis cezası yerine kısa süreli hapis cezasına seçenek

³⁶ A) Taksirli suçlardan verilen cezalar hariç olmak üzere ölüm, bir seneden fazla hapis cezası ile hükümlülük halinde,

B) Devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlarla basit ve nitelikli zimmet, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı veya şeref ve haysiyeti kırıcı suçtan veya istimal ve istihlak kaçakçılığı hariç kaçakçılık, resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, Devlet sırlarını açığa vurma suçlarından biriyle hükümlülük halinde.

yaptırımların uygulanması halinde dahi uygulanır. As.C.K.nun 30 uncu maddesinde yer alan Silahlı Kuvvetlerden çıkarma cezası, mahkemeler tarafından verilebilen bir cezadır. TSK.Dis.K.daki Silahlı Kuvvetlerden ayırma kararı ise, idari mercilerce verilen bir disiplin cezasıdır ve niteliği itibariyle idari bir yaptırım türüdür. As.C.K.nun 30 uncu maddesinde yer alan Silahlı Kuvvetlerden çıkarma cezası, asli ceza ile birlikte temyiz kabiliyetine haizdir ve temyiz mahkemesince temyiz denetimine tabidir. TSK.Dis.K.daki Silahlı Kuvvetlerden ayırma kararı ise, yüksek disiplin kurulunca (idari mercilerce) verilen ve ilgili komutanın onayı ile tekemmül eden bir disiplin cezası olması itibariyle sadece idare mahkemelerinde iptal davasına konu olabilir.

b. 1076 sayılı Yedek Subay Kanunu yönünden:

Bu Kanununun 23 üncü maddesinde, yedek subayların yedek subaylıktan çıkarılmayı gerektiren hal ve sebeplerine yer verilmiştir.³⁷ Bunlar, Türk Silahlı Kuvvetlerinde subaylıktan çıkarmayı gerektiren bir suçtan mahkum olmak, hileli müflis olduğu ilan edilmek, yedek subaylık hizmetleri sırasında, tabi oldukları disiplin mevzuatına göre Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası almak olarak belirlenmiştir.

X- ÇEŞİTLİ NEDENLERLE İLİŞİĞİ KESİNLENLER HAKKINDA SİLAHLI KUVVETLERDEN AYIRMA CEZASI VERİLMESİ:

³⁷ 1076 SK. Madde 23 – (Değişik: 27/7/1970 - 1316/1 md.)

Yedeksubay ve yedek askeri memurluktan çıkarılmayı ve yaşlarına göre haklarında Askerlik Kanununun uygulanmasını gerektiren sebepler şunlardır:

- a) Türk Silahlı Kuvvetlerinde subaylıktan çıkarmayı gerektiren bir suçtan mahkum olanlar.
- b) Kamu hizmetinden müebbeden yasaklı olanlar.
- c) Hileli müflis olduğu ilan edilenler.
- d) (Ek: 29/11/1983 - 2962/4 md.; Değişik: 31/1/2013-6413/45 md.) Yedek subaylık hizmetleri sırasında, tabi oldukları disiplin mevzuatına göre Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası alanlar.

(Ek: 29/11/1983 - 2962/4 md.) Yukarıdaki fıkra kapsamına girenlerin askerlik hizmet süresi 1111 sayılı Kanununun 5 inci maddesi 1 inci fıkrasında belirtilen süre kadardır.

6413 sayılı TSK.Dis.K.nun 13 üncü maddesine 16/7/2020 tarihli ve 7250 sayılı K.nun 17 inci maddesiyle eklenen 9 uncu fıkraya göre, Türk Silahlı Kuvvetlerinden çeşitli nedenlerle ilişiği kesilmiş olanlar hakkında, ilişikleri kesilmeden önce Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası verilmesini gerektiren bir disiplinsizliği işlemeleri nedeniyle 39 uncu maddedeki zamanaşımı süresi dolmadan önce, Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası verilir.

Kanunun 39 uncu maddesinin 3 üncü fıkrasına göre zamanaşımı süresi şöyledir: “Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezasını gerektirecek durumun oluştuğunun disiplin amirleri tarafından tespit edilmesinden itibaren bir yıl ve her hâlde disiplin cezasını gerektiren fiil ve hâllerin işlendiği tarihten itibaren beş yıl geçtikten sonra aynı sebeple yüksek disiplin kurulu tarafından ceza verilemez.”

Aynı maddenin 4 üncü fıkrası ise, fiilin disiplin cezasını gerektirdiğinin savcılık, mahkeme, disiplin kurulu tarafından anlaşılması halinde, yukarıdaki fıkralarda belirtilen zamanaşımı sürelerinin, bu konu ile ilgili karar veya hükmün kesinleşerek evrakın yetkili makama iade edildiği tarihten itibaren başlayacağını amirdir.

Kanunun 39 uncu maddesindeki zamanaşımı süresi dolmadan önce olmak kaydıyla, çeşitli nedenlerle ilişikleri kesilenlerin, TSK.nin ilişikleri kesilmeden önce Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası verilmesini gerektiren bir disiplinsizliği işlemeleri nedeniyle bu kişiler hakkında silahlı kuvvetlerden ayırma cezası verilmesi gerekir.

XI- YÜKSEK DİSİPLİN KURULUNUN KARAR TÜRLERİ:

1. Toplantının başka bir güne bırakılması:

Yüksek disiplin kurulunun gerçekteştirdiği ilk toplantıda nihai karar alabileceği gibi, bu toplantıda bazı ara kararların alınması da mümkündür. Daha önce yapılmamış ise ve yüksek disiplin kurulu gerekli görmüş ise bu ilk toplantıda nihai karar verilmeyerek, toplantının bir başka güne bırakılması da mümkündür. Örneğin, ilgili personelin özlük dosyasını ve her nevi evrakı incelemek, ilgili birlik, kurum ve karargâhlardan bilgi almak, kriminal inceleme yaptırma da dâhil olmak üzere her türlü inceleme yaptırarak, tanık ve bilirkişi dinlemek, keşif yapmak veya yaptırarak gibi amaçlarla toplantının bir başka güne bırakılması mümkündür.

Yüksek disiplin kurulunun ilk toplantısında ilgili personel hakkında ilave bir araştırma ve inceleme yapılmasına gerek görülmemekte ise bu takdirde, bu toplantıda yapılan inceleme ve değerlendirmeler sonucunda durumu görüşülen personel hakkında nihai karar verilmesi de mümkündür.

2. Karar türleri:

Yüksek disiplin kurulunun nihai kararını aldığı toplantıda, şu kararlardan birisini alması mümkündür:

a. Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası verilmesi:

Yüksek disiplin kurulu yaptığı inceleme ve araştırmalar sonucunda, ilgili personelin kendisine isnat olunan ve TSK.Dis.K.nun 20 inci maddesinde gösterilen disiplinsizliği işlediğine kanaat getirirse, kişi hakkında “Silahlı Kuvvetlerden Ayırma Ceza Verilmesine” karar verir.

b. Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası verilmesine yer olmadığı kararı:

Yüksek disiplin kurulu yaptığı inceleme ve araştırmalar sonucunda, ilgili personelin kendisine isnat olunan ve TSK.Dis.K.nun 20 inci maddesinde gösterilen bu disiplinsizliği işlemediğine kanaat getirirse, bu takdirde de ilgili kişi hakkında “Silahlı Kuvvetlerden Ayırma Cezası Verilmesine Yer Olmadığına” dair karar verir(Bkz. Yönt. 18/1).

Burada dikkat edilecek husus, failin hukuka aykırı hareket ettiğinin ortaya konulmasıdır. Zira cezalandırılabilme, failin tipik, hukuka aykırı ve kusurlu bir şekilde hareket etmesi sonucu ortaya çıkar. Ayrıca, bir fiilin hukuka aykırı olduğu konusunda verilecek kesin karar, ancak herhangi bir hukuka uygunluk sebebinin somut olayda bulunmaması (örneğin ehliyetsizlik, zamanaşımı vb. nedenlerin bulunmaması) halinde söz konusu olacaktır. Bu konuda ayrıntılı bilgi için 4 üncü maddenin açıklamalarına bakınız. Karar özeti başkan ve üyeler tarafından imzalanan bir tutanakla tespit edilir(Yönt. 18/2).

Yüksek disiplin kurulu kararı, karar tarihini izleyen 10 iş günü içinde TSK.Yük.Dis.Krl.Yönt. Ek-4'teki örneğe göre gerekçeli olarak yetkili komutanlığın personel başkanlıklarınca, hukuk hizmetleri başkanlıkları veya hukuk müşavirlikleri ile

koordineli olarak hazırlanır. Gerekçeli kararda, disiplinsizliğin oluştuğunu veya oluşmadığını gösteren hususlar ile kararın oybirliği veya oyçokluğu ile alındığı belirtilir. Karar, başkan ve üyeler tarafından imzalanır. Karşı oy kullananların görüşlerine kararda yer verilir(Yönt. 18/3).

XII- KARARLARIN YERİNE GETİRİLMESİ VE SONUÇLARI:

1. Genel açıklama:

TSK.Dis.K.nun 13/1 inci maddesinde Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezasının sonuçlarına yer verilmiştir. Buna göre; Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası, personelin tabi olduğu mevzuat hükümlerine göre Türk Silahlı Kuvvetlerinden ilişiğinin kesilmesi veya durumuna göre sözleşmesinin feshedilmesi sonucunu doğurur.

Hakkında Silahlı Kuvvetlerden ayırma kararı verilen personelin muvazzaf subay ve astsubay olması durumunda, TSK.den ilişiği kesilecek, şayet sözleşmeli ise bu takdirde de yetkili makamlarca sözleşmesinin feshi olmasına gidilecektir. Bu cezayı alanlar, seferberlik ve savaş hâlleri haricinde Türk Silahlı Kuvvetlerinde herhangi bir şekilde görev alamayacaklardır.

Ayırma işlemi ile ilgili personel hakkında bir yandan kamu görevlisi sıfatına son verilirken, diğer yandan da orduya ait unvan, rütbe vb. statüsü de sona erer. Bu durumda, ilgili hakkında sosyal güvenlik sistemine göre resen emeklilik işlemi yapılır. Bunlar, yedekte er olarak kabul edilir. Bu kişinin TSK. emeklisi statüsünü kaybetmesi, sosyal güvenlik mevzuatına göre hak kazandığı emeklilik statüsünü de ortadan kaldırmaz. Kişinin emekli aylığı almak için gerekli koşulları taşıması halinde örneğin yaş sınırını doldurmuş ve fiili ve itibari hizmet süresi toplamı 25 yılı tamamlamış ise, kendisine SGK. tarafından emekli aylığı bağlanır. Ancak TSK. emeklisi olmadığından, askeri sosyal tesislerden yararlanamaz, silah taşıma ve bulundurma yetkisine haiz değildir.

Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezasının yedek subaylara uygulanması durumunda, TSK.Dis.K.nun 13/7 inci fıkrasına göre, ilgili kanunlara göre belirlenen kalan askerlik hizmetlerini er rütbesi ile tamamlarlar.

2. Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezasının yerine getirilmesi ve sonuçları:

Silahlı Kuvvetlerden ayırma disiplin cezasının ne şekilde yerine getirileceği hususu, Yönt.'in "*Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası verilmesi kararının yerine getirilmesi ve sonuçları*" başlıklı 19 uncu maddesinde düzenlenmiştir. Bu maddeye göre;

a. General ve amiraller hakkında verilen kararlar, Milli Savunma Bakanlığı Yüksek Disiplin Kurulu tarafından verilmesini müteakip Cumhurbaşkanının onayı ile yerine getirilir(Yönt. md. 19/1).

b. General ve amiraller dışındaki diğer personel hakkında verilen ayırma cezası kararları ise, ilgili kuvvet komutanı veya Milli Savunma Bakanının onayı ile tekemmül eder ve yerine getirilir(md. 19/2).

c. Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası alanlar, seferberlik ve savaş hâlleri haricinde Türk Silahlı Kuvvetlerinde herhangi bir şekilde görev alamazlar. Ancak, Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası alan yedek subaylar, ilgili Kanunlara göre belirlenecek kalan askerlik hizmetlerini er rütbesi ile tamamlarlar(md. 19/3).

d. Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası verilenler hakkındaki yüksek disiplin kurulu kararlarının bir nüshası, işlemlerin tamamlanması için ilgili birimlere gönderilir. Bu birimler tarafından;

1) Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası verilen yedek subayların kalan askerlik hizmetlerinin er rütbesi ile tamamlanmasına yönelik işlemler,

2) Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası verilen diğer personelin Türk Silahlı Kuvvetlerinden ilişığının kesilmesi veya sözleşmesinin feshi işlemleri,

tabi oldukları mevzuata uygun olarak yerine getirilir(md. 19/4).

e. Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası verilmesine ilişkin karar; Türk Silahlı Kuvvetlerinden ilişığının kesilmesine, sözleşmesinin feshine veya yedek subayların askerliğini er olarak tamamlamasına ilişkin işlemlerin sonuçlandırılmasını müteakip personele tebliğ edilir(md. 19/5).

f. Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası verilmesi kararlarının yerine getirilmesinin sonraya bırakılmasına karar verilemez(md. 19/6).

3. Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası verilmesine yer olmadığı kararının sonuçları:

Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası verilmesine yer olmadığına dair kararın ne şekilde yerine getirileceği hususu ise, Yönt.'in "*Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası verilmesine yer olmadığı kararının sonuçları*" başlıklı 20 inci maddesinde düzenlenmiştir. Bu maddeye göre;

a. Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası verilmesine yer olmadığı kararı ilgililere tebliğ edilir(Yönt. 20/1).

b. Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası verilmesine ilişkin işlemleri disiplin amirlerinin teklifi ile başlatılan personel hakkında, zamana bağlı kalınmaksızın, Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası verilmesi teklifinde bulunan disiplin amirleri değişecek şekilde atama işlemi yapılır(md. 20/2).

c. Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası verilmesine yer olmadığı kararı sonrasında;

1) Yüksek disiplin kuruluna sevkini gerektiren disiplinsizlikle ilgili yeni bilgi ve belgelerin elde edilmesi,

2) Kişi hakkındaki adli soruşturma veya kovuşturmanın sonuçlanması ve bu kapsamda Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası gerektiren bir disiplinsizliğin tespit edilmesi,

3) Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezasını gerektiren başka bir disiplinsizliğin işlenmesi,

hallerinden birinin gerçekleşmesi durumunda hakkında karar verilen kişiye ilişkin yeni bir yüksek disiplin kurulu dosyası hazırlanır(md. 20/3).